КПСС МК Пленуми шарафига

Машина теримига пухта тайёрланайлик!

Ўнбешмингчи йигит ва қизларнинг ҳаракатини кенг авж олдирайлик!

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

6-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 175 (1437)
5 СЕНТЯБРЬ ШАНБА 1959 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

МАШИНАДА 300 МИНГ ТОННА ПАХТА ТЕРАМИЗ

Пахта териш машиналарининг ҳамма механик-ҳайдовчиларига, бригадалар, колхозлар, совхозларнинг раҳбарларига, қишлоқ хўжалик мутахассисларига, барча пахтакорларга

Қадрли ўртоқлар!

Бутун Совет халқи КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун ғайрат билан ишламоқда, қаҳрамонона меҳнат билан коммунизмнинг улуғвор биносини тикламоқда.

Ўзбекистон пахта далаларининг меҳнаткашлари ҳам етти йилликнинг дастлабки йилига белгиланган улуғвор вазифаларни бажариш учун бошланган умумхалқ курашига муносиб ҳисса қўшаётирлар. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати кўрсатаётган катта ёрдам туфайли, пахтакорларимизнинг фидокорона меҳнати туфайли республикада қабул қилинган мажбуриятларни бажаришни таъминлайдиган миқдорда ҳосил етиштирилди.

Ҳозир пахта далаларимизда комплекс механизациялашган 5 мингта бригада ишламоқда, чигитни режа сими тортиб экиш мажбурияти ортиғи билан бажарилган. 1 миллион 100 минг гектар ердан кўпроқ майдондаги ғўза механизмлар ёрдамида икки томонлама ишланди. Шу жумладан 500 минг гектар ердаги ғўза кетмонсиз парвариш қилинди. Бунинг натижасида кўп миқдорда уруғлик чигит, миллионларча ишчи кучи тежаб қолинди, мўл пахта ҳосили тўпланди.

Бироқ, юксак меҳнат унумдорлиги ва арзон пахта олиш учун бўладиган курашнинг ҳал қилувчи даври энди бошланмоқда. У ҳам бўлса машинада пахта теришни намунали ўтказишдир.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Пахтачиликдаги ишларни комплекс механизациялашни таъминлаш чоралари тўғрисида»ги қарори пахтакорлар тўғрисида Партия ва Ҳукумат қилаётган ғамхўрликнинг янги далили бўлди. Бу қарорда пахтачиликни комплекс механизациялашнинг асосий бўғини ҳозирги вақтда ҳосилни машинада йиғиб-териб олишдир, деб жуда тўғри кўрсатилган. Комплекс механизациялаш ва автоматлаш етти йиллик қанотларику, ахир.

Шу вақтгача пахта териш машинасига етарли баҳо бермаганлигимиз, улардан фойдаланишда нўноқлик қилганлигимиз — бизнинг энг катта хатомиздир. Бу хатони такрорлаш сира мумкин эмас. Биз колхоз ва совхоз раҳбарларини техникани камситиш ҳолларига узил-кесил барҳам беришга, терим машиналари учун пахта далаларида кенг йўл очишга чақирамиз.

Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари 1959 йил пахта териш машиналаридан кенг фойдаланиш ишида бурилиш йили бўлсин деб барча зарур чораларни кўришга қарор бердилар ва бу машина билан камида 300 минг тонна пахта териб бериш мажбуриятини олдилар. Биз — колхоз ва совхозлардаги пахта териш машиналарининг мингта илғор механик-ҳайдовчилари, республика съездида ҳосилни машинада теришга тайёргарликнинг аҳволини муҳокама қилиб ва иш тажрибаларимиз билан ўртоқлашиб, бу мажбуриятни шараф билан бажариш учун бизда ҳамма имкониятлар бор, деган фикрга келдик.

Ўтган йилги мавсумда «Совой» совхозидан Ш. Мавлудов машинада 102 тонна пахта териб берди, шу совхоздан М. Тоиров 82 тонна, 4-«Боёвут» совхозидан Н. Бекиров 86 тонна, Поп районидаги Ленин номли колхоздан М. Умурзоқов 81 тонна, Ўзбекистон ССР беш йиллиги номли совхоздан Ф. Мазин 81 тонна, Пахтаобод районидаги Ленин номли колхоздан И. Тошматов 80 тонна, 1-«Боёвут» совхозидан А. Ўроқбоев 76 тонна пахтани машинада териб берди. Бундан бошқа кўпгина механик-ҳайдовчиларимиз ҳам шундай катта кўрсаткичларга эришдилар. Бундай ютуқларнинг пахта териш машинасига етарли баҳо берилмаган 1958 йил шароитида, бизнинг кўпчилигимизга тўғридан-тўғри ишлашга халақит берилган бир пайтда қўлга киритилганлиги қувончли бир ҳолдир.

Эндиликда, биз пахтани машинада теришга муносабат ўзгарганлигини, машина теримига баҳорданоқ ҳозирлик кўрилганлигини сезиб, ўзимиз машина терими талабларига жавоб берувчи мўл ҳосил етиштириб, уни эрта очилтирдик. Бинобарин, бу йил анчагина ҳосилни машинада териб олиш мумкин.

Машҳур механизаторимиз Валентин Тюпко ва комплекс механизациялашган бошқа кўпгина бригадалар ҳамма майдондаги ҳосилни машинада териб оладилар. 1-«Боёвут» ва «Совой» совхозлари ҳамда бир қанча колхоз ва совхозлар ҳамма майдоннинг камида 60 процентидаги ҳосилни машинада териб оладилар.

Чиноз районидаги Киров номли колхозда Турсуной Охунова бу йил машинада 100 тонна пахта териш, 1-«Боёвут» совхозидан А. Ўроқбоев 120 тонна, 4-«Боёвут» совхозидан Насиб Бекиров 110 тонна, Бўка районидаги Тимирязев номли колхоздан Мария Ковалёва 100 тонна, Ленин районидаги Карл Маркс номли колхоздан Маннон Мирзаев 120 тонна, Ўзбекистон ССР беш йиллиги номли совхоздан Абдувоҳид Муродов 220 тонна. Денов районидаги Калинин номли колхоздан Назиртош Тўраев 120 тонна, Пахтакор районидаги Охунбобоев номли колхоздан Рамазон Эргашев 100 тонна, Фарғона областидаги Октябрь 40 йиллиги номли совхоздан Қурбон Кенжаев 100 тонна, Қорақалпоғистон АССРдаги Киров номли совхоздан Ғани Изберганов 80 тонна, Оқдарё районидаги Энгельс номли колхоздан Мурод Холбоев 100 тонна, «Ромитон» совхозидан Жума Идиев 100 тонна, Чиноз районидаги Октябрь 40 йиллиги номли колхоздан Василий Бибаров 100 тонна, Қўшкўпир районидаги «Ленинград» колхозидан Комил Бекчонов 100 тонна, Янгиқўрғон районидаги Сталин номли колхоздан Раҳим Раҳмонов 120 тонна, Тўрақўрғон районидаги Сталин номли колхоздан Турсунбой Назаров 120 тонна, Избоскан районидаги 8-совхоздан Раҳмат Қамбаров 110 тонна пахтани машинада териб бериш мажбуриятини олди.

Ҳозиргача 150 механик-ҳайдовчи бу йил 100 тоннадан ва ундан ҳам ортиқ пахтани териб бериш мажбуриятини олди ва бизнинг — съезд қатнашчиларининг биттаси ҳам мавсумда 70—80 тоннадан кам пахта термайди.

Биз барча механизаторларни пахта териш техникасидан ниҳоятда унумли фойдаланиш учун курашга қўшилишга, ҳар куни бир қаторда ишлайдиган машина билан камида 2—3 тоннадан ва икки қаторда ишлайдиган машина билан 3—4 тоннадан пахта териш учун бутун куч ва ғайратини сафарбар қилишга чақирамиз. Республикада мавсум мобайнида бир қаторда ишлайдиган машина билан 60—70 тоннадан ва икки қаторда ишлайдиган машинада 80—90 тоннадан кам пахта терадиган битта ҳам механик-ҳайдовчи бўлмасин.

Бу — осон иш эмас. Унинг уддасидан чиқиш учун ҳосилни машинада териш билан боғлиқ бўлган ҳамма ишларни яхши ташкил қилиш, бу ишга моҳирлик билан, ижодкорлик ва қунт билан киришиш лозим.

Ишнинг муваффақияти кўп жиҳатдан бизга — механик-ҳайдовчиларга, бизнинг маҳоратимиз ва матонатимизга боғлиқ. Бизнинг кўпчилигимиз комплекс механизациялашган бригаданинг раҳбарлари ва аъзоларимиз. Биз кетмон ишлатмай мўл ҳосил етиштирдик ва уни ўзимиз машина билан йиғиштириб оламиз. Бу бизнинг шон-шараф ишимиз, ватанпарварлик бурчимиздир. Биз ҳар қандай шароитда ҳам машина терими жангида ғолиб чиқиш учун ўзимизнинг куч ва қувватимизни, меҳнатимизни аямаймиз. Бунинг учун машина теримига тайёргарликни тугаллаш ва намунали ўтказиш юзасидан ўйлаб тузилган аниқ план бўлиши керак.

Машиналаримиз тўла-тўкис тахт қилиб қўйилган, бироқ, кўпгина РТСлар, совхоз ва колхозлар пахта териш техникасининг ҳаммасини ремонтдан чиқардилар, деб бўлмайди. Бу нуқсонни тугатишимиз, тез кунларда машиналарни шайлаб олишимиз керак.

Кўпроқ пахта термоқ учун республика механизаторлари дастлаб чиқарилган «СХМ-48» маркали пахта териш машиналаридан мингтага яқинини қайтадан тикладилар. Бу ҳали кам, қолган вақтдан фойдаланиб, мавжуд машиналарнинг ҳаммасини тиклаб, ишга тушириш керак. Шу билан бирга, биз «Ташсельмаш» заводи коллективидан кўпроқ машина етказиб беришни, бизни зарур миқдорда эҳтиёт қисмлар билан таъминлашни сўраймиз.

Яқин кунларда биз ўз машиналаримизнинг шайлигини яна бир марта кўздан кечириб чиқамиз. Бошқа ҳамма механик-ҳайдовчилар ҳам шундай қилсинлар.

Ҳали далаларни машина теримига тайёрлаш соҳасида кўп иш қилиш керак.

Ғўзалар ётиб қолмасин десангиз, ҳосили машинада териладиган далаларни суғоришни тўхтатинг.

Биз ҳар бир далани, ҳар бир ғўза қаторини қайта текшириб чиқамиз, ғумай, итузум, печак ва машина теримига халақит берадиган бошқа бегана ўтлар бор майдонларни тезликда тозалаймиз.

Ҳозир далаларни тайёрлашдаги асосий вазифа — ҳосилни теришдан олдин ғўза баргларини усталик билан тўктиришдир, чунки ғўза барглардан қанчалик яхши тозаланса, машина терими шунчалик яхши ўтказилади, машиналар юқори сифат билан ишлайди.

Бу йил пахта, айниқса машинада териладиган майдондаги ҳосил эрта етилди. Шунинг учун яқин кунлар ичида ғўза баргини тўктиришни қизитиб юбориш зарур. Сентябрь ойининг ўрталарида ҳавонинг ҳарорати пасайишини ва бундай шароитда ғўза баргини сунъий тўкиш тадбирлари кам самара беришини ҳисобга олганда бу ишларни тезроқ ўтказиш зарурлиги аён бўлади.

Ғўза баргини тўктириш — нозик иш. Бунинг учун ҳар бир даладаги ғўзанинг ҳолатини ҳисобга олиш ва ғўзалар зарур даражада етилиб, кўпчилигида 2—3 тадан кўсак очилган жойлардагина уларни дорилай бошлаш керак.

Машина терими бошлангунча далаларга борадиган йўлларни, кўприкларни тузатиб қўйиш, ўқариқларни яхшилаб текислаш, машина айланадиган жойларни яхшилаб текислаш лозим.

Колхоз, совхозларнинг, бригадаларнинг раҳбарлари бизга далаларни машина теримига тайёрлашда ёрдам берсинлар.

Ҳар бир механик-ҳайдовчи ўз мажбуриятини шараф билан бажараман деса, ҳар куни 2—3—4 тоннадан ва ундан ҳам ошириб юқори сифатли пахта терсин, бунинг учун машинани бенуқсон ишлайдиган қилиб созлаб қўйсин, уни моҳирлик билан бошқаришни машқ қилсин. Шундагина машина бир йўла ўтганида очилган пахтанинг камида 85 процентини териб кетади ва ерга кўсакни кам тўкади.

Машинанинг юқори сифатли ишлаши учун теримни ўз вақтида бошлашнинг аҳамияти катта. Пахта кам очилган майдонда машина яхши ишлайолмайди. Агар унинг ишчи аппаратини кўпроқ пахта теришга мослаб қўйсангиз, у кўракни кўп узиб кетади, агар кўракни узмайдиган қилиб созласангиз, шпинделлари очилган пахтанинг оз қисмини олади. Тажриба шуни кўрсатадики, вертикал шпинделли машиналарда пахта теришни кўсакларнинг камида 55 — 60 проценти очилганда, горизонтал шпинделли машиналарда кўсакларнинг 60 — 65 проценти очилган тақдирда бошлаш керак.

Ўзбекистон ССР беш йиллиги номли совхознинг механик-ҳайдовчиси Ф. Мазин ўтган йили бир кунда 7,3 тонна пахта терган эди. Ўшанда кўсакларнинг 70—75 проценти очилган бўлиб, ҳар гектар ерда 42 центнердан ҳосил бор эди.

Биз колхоз ва совхозларнинг раҳбарларидан ана шуни ҳисобга олишни ва бизга пахта териш графигини шунга мувофиқ белгилаб беришни илтимос қиламиз.

Ўтган йилларда пахтаси машинада теришга ажратилган майдонлардаги пахта кўпинча қўл билан териб юборилди ва сўнгра расмиятчилик учун, маълумот бериш учун бу майдонга машина киритилди. Бу — беҳуда меҳнат сарфлашдир, колхоз ва давлат маблағларини исроф қилишдир. Биз колхоз ва совхоз раҳбарларидан энди бунга йўл қўймасликни сўраймиз. Биз бу пахтани машинада териб берамиз.

Пахта териш — ғоят жиддий иш, бунда бир соат, бир минутни ҳам беҳуда ўтказиш ярамайди. Машина терими усталари кечаю-кундуз ишлайдилар, тунда чироқ ёқиб ишлайдилар. Ҳамма механизаторларимиз шундай ишлашлари керак. Бунинг учун машиналарга электр чироғлари ўрнатиш лозим.

Машина — бизнинг дўстимиз ва ишончли ёрдамчимиздир. Машинани яхши созласангиз, бошқарсангиз, уни техника жиҳатдан яхши парвариш қилсангиз сизга ҳечқачон панд бермайди. Буни ҳеч қачон унутманг, механик-ҳайдовчи ўртоқлар!

Бу йил биз пахта теримини комплекс механизациялаштиришимиз керак. Бунинг маъноси шуки, машинада терилган пахтани тайёрлов пунктига етказишда, қоплашда ва ортишда қўл меҳнати ишлатилмайди. Бунинг учун биз Валентин Тюпко тажрибасидан кенг фойдаланамиз. У машина айланадиган жойларда махсус чуқур кавлаб, мувaққат бортлари бўлган тележкани унга тушириб қўяди ва машина бункеридаги пахтани тўппа-тўғри шу тележкага ағдаради.

Биз республика халқ хўжалиги кенгашларининг раҳбарларидан қоп-қанорсиз келтирилган пахтани қабул қилиб олиш учун тайёрлов пунктларида асбоб-ускуналар ўрнатишни тезроқ тугаллашни сўраймиз.

Қадрли ўртоқлар!

Пахта учун курашнинг ҳал қилувчи кунлари, қизғин терим даври бошланди. Ҳамма пахта териш машиналаридан ниҳоятда самарали фойдалансак, ҳосилни тезроқ йиғиштириб оламиз, теримда меҳнат унумдорлигини оширамиз, йиғим-терим ишлари таннархини анча арзонлаштирамиз, яқин йиллар ичида пахтачиликнинг туб масаласи — ҳосилнинг асосий қисмини машинада териб олиш масаласини ҳал қилишга негиз соламиз.

Машиналар учун пахта далаларига кенг йўл очиб берайлик, машина теримини намунали уюштирайлик, КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленуми очиладиган кунгача камида 300 минг тонна пахтани машинада териш юзасидан олинган мажбуриятни шараф билан бажариш учун куч-қувватимизни ва меҳнатимизни аямайлик, қўлимиздан келган ҳамма чораларни кўрайлик!

Яшасин совет халқи — ғолиб халқ!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг ташкилотчиси ва илҳомчиси — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси!

Бу Мактуб пахта териш машиналари механик-ҳайдовчиларининг республика биринчи съездида қатнашган минг нафар механик-ҳайдовчи томонидан қабул қилинган.

ЎРТА ЧИРЧИҚНИНГ ИЛҒОР ТЕРИМЧИЛАРИ

Суратларда: 1. К. Исмоилова — «Полярная звезда» колхози 8-бригадасининг аъзоси. Бу қиз мавсумда 15 тонна пахта териш учун курашмоқда. 2. Ҳ. Хатамбоева — Свердлов номли колхознинг аъзоси. Ўртоқ Хатамбоева кунлик терим нормасини ортиғи билан бажараётир. 3. Р. Эргашева — Энгельс номли колхоз 3-бригадасининг аъзоси. У мавсумда 20 тонна пахта теришга сўз берган. Бу чевар теримчилар шу кунларда юз килограммдан ошириб пахта тераётирлар.

М. Шевелев фотолари.

Биринчи теримдаёқ ўн центнердан

Бекобод районидаги «Гулистон» колхозида етиштирилган мўл ҳосилни йиғиб-териб олиш бошланди. Область Советининг депутати, коммунист ўртоқ Шарофат Умарова раҳбарлик қилаётган бригада аъзолари пахта теримини хўжаликда биринчи бўлиб бошладилар. Улар теримнинг дастлабки кунидаёқ қабул қилиш пунктига йиллик планнинг 5 проценти миқдорида пахта топширдилар.

Бригадада барча ички имкониятлар ҳисобга олиниб, сентябрь ойида давлатга йиллик планнинг 60 проценти миқдорида «оқ олтин» топшириш мажбурияти олинди.

Э. ХАТАМОВ.

БОЁВУТ РАЙОН МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ АЖОЙИБ МУВАФФАҚИЯТИ

Боёвутдан хушхабар келди. Район меҳнаткашлари партия XXI съезди қарорларини амалга ошира бориб етти йилликнинг биринчи йилида қишлоқ хўжалигини кескин ривожлантириш ишига жиддий киришдилар. Натижада қишлоқ хўжалигининг асосий тармоқлари бўйича белгиланган йиллик план муддатидан анча олдин ортиғи билан бажарилди. Давлатга 644,4 тонна гўшт топширилиб план 101,4 процент қилиб адо этилди. Бу, ўтган йилнинг шу пайтигача давлатга топширилган гўштдан 2,5 баравар кўпдир.

Колхоз ва совхозларда чорва молларининг туёғини кўпайтириш плани ошириб бажарилди. Ҳозирги кунгача давлатга топширилган дон планга нисбатан 100,5, тухум 154,6, пилла 153,1, тери 100,6, полиз экинлари ҳосили 110 процентни ташкил қилади.

Район колхоз ва совхозларида 23165 тонна силос бостирилди. районда иккинчи марта маккажўхори ва беда экиш топшириқлари ҳам ортиғи билан бажарилди.

ОБЛАСТЬ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИЛҒОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

Кеча Янгийўлдаги шаҳар маданият ва истироҳат боғида область қишлоқ хўжалик илғорларининг кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгашда Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Р. F. Ғуломов** 1959 йил ҳосилини йиғиб-териб олишни оммавий равишда кучайтириб юбориш ҳақида доклад қилди.

Музокарада сўзга чиққан бригадирлар, пахта териш машиналарининг механик-ҳайдовчилари, хўжаликларнинг раҳбарлари, партия ва совет ходимлари теримнинг биринчи кунлари ҳақида, қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг КПСС Марказий Комитети навбатдаги Пленумини муносиб кутиб олиш учун курашиб, кўтаринки руҳ билан меҳнат қилаётганликлари тўғрисида гапирдилар, йўл қўйилаётган камчиликларни очиб ташладилар, бу йил Ватанга 460 минг тонна пахта топшириб, олинган социалистик мажбуриятнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш юзасидан амалга ошириладиган конкрет тадбирлар тўғрисида сўзладилар.

Кенгаш қатнашчилари областнинг барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига қарата Мактуб қабул қилдилар.

(Кенгаш ҳақидаги муфассал ҳисобот газетамизнинг навбатдаги сонида босилади).

Терим суръати қизитилмоқда

Дугоналар бугун ҳам эрта тонг билан пахтазор сари йўл олишди. Кўп ўтмай улар лўппи-лўппи бўлиб очилиб ётган пахтазорга ҳам етиб келишди.

Кукла этакни белига маҳкам боғлар экан, дугонасидан сўраб қолди:

— Манзурахон, бугун неча килограмм пахта термоқчисан. Кечаги ваъда қатъий бўлса керак-а?!

— Ўртоқжон қийғос очилиб ётган пахталарни кўриб, ғайратимга ғайрат қўшилиб кетди, — деди у пахтазорга ишора қилиб, — бугун 250 килограммга етказсам деган мўлжалим бор.

— Айтгандай, ўзингизники-чи?!

— Мен ҳам сиздан қолишмасликка ҳаракат қиламан, — деди Кукла, — 200 килограммга етказсам, чакки бўлмасди.

Дугоналар бир-бирларига муваффақият тилаб теримга тушиб кетишди. Ҳа демай бригаданинг бошқа теримчилари ҳам етиб келишди.

Пахтазорда иш қизиб кетди...

Манзура Холиқова, Кукла Обидовалар Оққўрғон районидаги Ворошилов номли колхознинг 3-бригадасининг кўпминг килограммчи илғор теримчиларидан ҳисобланадилар. Шу кунларда бу аҳил ва меҳнатсевар дугоналар теримда бошқаларга намуна кўрсатиб ишламоқдалар.

— Ҳозир, — дейди бригада бошлиғи ўртоқ Ҳамид Амирхонов, — бригадада кўсаклар қийғос очилди. Бригадамиз аъзолари ҳосилни пешма-пеш териб олмоқдалар. Бригададаги бошқа теримчилар ҳам М. Холиқова ва К. Обидовалардан ўрнак олиб, терим суръатини тобора кучайтирмоқдалар. 26 теримчининг ҳар бири кунига ўртача 120 — 135 килограммдан пахта термоқда.

А. АКБАРОВ.

СЎНГГИ АХБОРОТ

✦ СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущев ва СССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян 3 сентябрь кундуз куни Американинг Москвадаги миллий виставкасида бўлдилар. Виставкага кира беришдаги асосий йўлда уларни виставканинг бош директори Г. Макклеллан ва АҚШнинг мувaққат ишлар вакили Э. Л. Фриис, шунингдек Америка виставкаси маъмуриятининг ходимлари кутиб олдилар.

Н. С. Хрущев ва А. И. Микоян Американинг ер сунъий йўлдоши моделини кўздан кечирдилар, Американинг ҳозирги рассомлари ишлаган суратлар қўйилган бош павильонда бўлдилар ва очиқ майдончада кўрсатилган кийим-кечак моделларини томоша қилдилар.

Виставкага келган жуда кўп кишилар Н. С. Хрущев билан А. И. Микоянни самимий табрикладилар.

✦ КПСС Марказий Комитети Президиуми ва СССР Министрлар Совети 3 сентябрда СССР Қуролли Кучлари ҳарбий академияларини тамомлаб чиққанларни қабул қилдилар.

Ҳарбий академияларни тамомлаб чиққан офицерлар, Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти учун ажойиб кадрлар тайёрлаётган профессорлар ва ўқитувчилар Катта Кремль саройида, СССР Олий Советининг мажлислар залига тўпландилар.

Шу ерда ҳозир бўлган кишилар А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, А. И. Кириченко, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, А. Н. Косигин ўртоқларни гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар. Президиумда СССР Мудофаа министри, Совет Иттифоқи маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи маршаллари, қўшин турлари маршаллари, генераллар, адмираллар ва офицерлар ҳам бор эди.

Тантанали мажлис СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи маршали Р. Я. Малиновскийнинг нутқи билан очилди.

Қабул маросимининг қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ва СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрущевни ўринларидан туриб гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар. Ўртоқ Н. С. Хрущев ҳарбий академияларни тамомлаб чиққанларга қарата нутқ сўзлади.

Қизил байроқли, Ленин орденли ва биринчи даража Суворов орденли М. В. Фрунзе номли ҳарбий академияни тамомлаб чиққан подполковник Ф. И. Гредасовга сўз берилади.

Германия Демократик Республикаси Миллий халқ армиясининг генерал-майори Фридрих Дикель минбарга чиқади. У, СССР Қуролли Кучлари бош штабининг биринчи даража Суворов орденли ҳарбий академиясини тамомлаб чиқди.

Мажлисда Ленин орденли ва Суворов орденли Ф. Э. Дзержинский номли артиллерия инженерлик ҳарбий академиясини тамомлаб чиққан полковник Д. А. Погорелов ҳам нутқ сўзлади.

Мажлиснинг тантанали қисми тамом бўлгандан кейин шу ерда ҳозир бўлган кишиларнинг ҳаммаси Георгий заля ва Грановитая палатага қараб йўл олди. Бу ерда байрам дастурхонлари ёзилган эди.

Қабул маросимининг қатнашчилари учун катта концерт қўйиб берилди.

✦ 3 сентябрда СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрущев таниқли француз саноатчиси М. Буссакни қабул қилди ва у билан суҳбатлашди. Суҳбат дўстона вазиятда ўтди.

Суҳбатда СССР Министрлар Совети ҳузуридаги чет эл мамлакатлари билан маданий алоқа давлат комитетининг раиси Г. А. Жуков ҳозир бўлди.

СССР Мудофаа министрининг БУЙРУҒИ

1959 йил, 2 сентябрь *№ 261* *Москва шаҳри.*

БЕЛГИЛАНГАН ХИЗМАТ МУДДАТИНИ ЎТАГАН ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИ СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ САФИДАН БЎШАТИШ ТЎҒРИСИДА ВА ҲАҚИҚИЙ ҲАРБИЙ ХИЗМАТГА НАВБАТДАГИ ЧАҚИРИҚ ТЎҒРИСИДА

Умумий ҳарбий мажбурият тўғрисидаги Қонунга мувофиқ **буюраман:**

1. Қонунда белгиланган ҳақиқий ҳарбий хизмат муддатини ўтаган солдатлар, матрослар, сержантлар ва старшиналар Совет Армияси, Ҳарбий Денгиз Флоти, чегара ва ички қўшинлар сафидан запасга бўшатилсин.

2. Ушбу буйруқнинг 1-пунктида кўрсатилган ҳарбий хизматчилар бўшатилиши муносабати билан 1940 йилда туғилган ва чақириқдан енгиллик олиш ҳамда чақириқ муддатини кечиктириш ҳуқуқига эга бўлмаган граждандар, шунингдек чақириқ ёшида бўлган ҳамда чақириқни кечиктириш муддати ўтиб кетган ва тенгқўрлари ҳақиқий ҳарбий хизматни ўтаётган граждандар Совет Армияси, Ҳарбий Денгиз Флоти, чегара ва ички қўшинлар сафига ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирилсин.

3. Буйруқ барча роталарда, батареяларда, эскадрильяларда ва корабларда эълон қилинсин.

СССР Мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Р. МАЛИНОВСКИЙ.

...и янада тараққий эттириш учун

* * *

Бундан беш йил аввал Тошкентдаги «Ўзбексельмаш» заводи 5-цехига келиб токарлик станогида ишлай бошлаган комсомол аъзоси Мавжуда Ҳасанова меҳнатсеварлиги, корхона ҳаётида актив иштирок этаётганлиги учун ҳам коллективнинг ҳурматига сазовор бўлмоқда. Мавжуда ўз зиммасига етти йиллик топшириқни беш ярим йилда бажариш ҳақида шахсий мажбурият олган. Шаҳар Советининг депутати, илғор токарь Мавжуда Ҳасанова ваъдасининг устидан чиқиш учун ҳаракат қилмоқда. У смена топшириқларини 180—200 процентга етказиб адо этиши билан бошқаларга ўрнак кўрсатаётир. Суратда: М. Ҳасанова иш устида.

М. Нуриддинов фотоси.

* * *

Янги корхона ишга туширилди

Бекобод шаҳри чеккасида қурилиш индустрияси корхоналари комплекси барпо этилабошланди. Корхоналар комплексининг ишга туширилиши Мирзачўлни ўзлаштирувчиларга объектлар қурилишини тез суръатлар билан олиб бориш имконини беради. Чунки бу янги корхона бинокорларни ғишт блоклари, темирбетон конструкциялар ҳамда силикальцийли деталлар билан таъминлаб туради.

КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорларини муваффақиятли амалга ошириш учун социалистик мусобақани қизитиб юборган «Главголодностепстрой» тресте 10-қурилиш-монтаж бошқармаси коллективи катта меҳнат ғалабасини қўлга киритди. Улар самарали ишлашлари натижасида юқоридаги қурилаётган қурилиш индустрияси корхоналари комплексига хомашё етказиб берадиган қум-шағал заводини муддатидан 8 кун олдин фойдаланишга топширдилар.

Завод йилига 200 минг кубометр қум-шағал тайёрлаб беради. Шунинси характерлики, корхонада барча иш процесслари тўла машиналаштирилгандир. Шунинг учун ҳам янги заводда тайёрланаётган маҳсулот кам қувват шағал-қум карьерларида тайёрланаёттан маҳсулотга қараганда тўрт баравар арзонга тушмоқда.

Завод коллективи ўтган қисқа муддат ичида бирнеча юз тонна сифатли қум-шағал тайёрлаб берди.

Б. ВИСТОРОПСКИЙ.

ИШЧИЛАР ҒАЙРАТИ

Янгийўлдаги 8-ғишт заводлари бошқармасига қарашли барча завод ва цехларда иш қизғин бораётир. Ҳар бир ишчи қурилишларга мумкин қадар кўпроқ ғишт етказиб бериш, етти йилликнинг дастлабки йили планини муддатидан илгари бажариш учун зўр иштиёқ билан меҳнат қилмоқда. Улар бу йил ўз зиммаларига катта мажбурият олганлар. Коллектив йиллик планни 25 декабргача бажариш ва пландагидан ташқари 1 миллион дона ғишт, 300 мингта черепица ишлаб чиқариш, маҳсулот таннархини белгиланганига нисбатан 0,6 процент камайтиришга аҳд қилган.

Бошқармада мажбуриятни тўла бажариш учун социалистик мусобақа кун сайин қизиб бораётир. Бунда 1-ғишт заводи коллективи ажойиб ютуқларга эришмоқда. Завод ишчилари фақатгина август ойининг ўзида пландагидан ташқари 300 минг дона ғишт тайёрладилар. Нуртой Отажонов, Владимир Ягодников, Мирза Мойлибоев ўртоқлар меҳнатда ўз касбдошларига ўрнак бўлмоқдалар.

Б. МИРЗААҲМЕДОВ.

Ўзгаришлар катта

Тошкентдаги Баранов номли артель цехларида кейинги бир-икки йил ичида жуда катта ўзгаришлар бўлди. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш тўрт бараварга яқин ошди. Оддий асбоб ва механизмлар ўрнига, анча мураккаб, ишчилар меҳнатини кескин енгиллаштирувчи, қўл билан бажариладиган ишларни механизациялаш имконини берадиган бир қанча машиналар ўрнатилди. Лой қориш, уни транспортировка қилиш, қолип ясаш каби иш жараёнлари ускуналар ёрдами билан бажариладиган бўлиб қолди. Бу, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилашга катта ёрдам бермоқда.

Республикамиз меҳнаткашлари артель коллективи ишлаб чиқараётган турли наққошлик ҳамда кулолчилик буюмларини кўплаб сотиб олмоқдалар. Бу ерда тайёрланаётган маҳсулотлар чет эл мамлакатларига ҳам экспорт қилинаётир. Шунингдек, артель маҳсулоти бир қанча халқаро виставкаларда, жумладан, Америка Қўшма Штатлари, Швейцария, Греция ва бошқа мамлакатларда ташкил этилган виставкаларда намойиш қилинди.

Артель аъзолари меҳнаткашларнинг кун сайин ошиб бораётган дид ва эҳтиёжларига тўла жавоб берадиган нафис буюмлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш учун курашаётирлар. Коллектив 8 ойлик топшириқни 120 процент қилиб адо этди. Тажрибали наққош Комил Туробов, ишчилардан Анвар Мухсимов, Абдижалил Қаюмов, Насиба Қодирова, Қутби Шарипова ўртоқлар топшириқларни бир ярим бараварга етказиб бажармоқдалар.

С. ЗАЙНИТДИНОВ.

Касаба союз активлари ҳақида энг яхши газета очерки учун республика конкурси

Ўзбекистон Журналистлар союзи Ўзбекистон Касаба союзлари республика совети билан биргаликда энг яхши газета очерки учун конкурс эълон қилди. Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, уларнинг партиянинг тарихий XXI съезди ва КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорларини амалга ошириш учун олиб бораётган курашлари очеркларнинг темаларидир.

Конкурснинг мақсади республика журналистлари ва ёзувчиларини ишлаб чиқариш новаторлари ҳақида, касаба союз активлари, рационализаторлар ҳамда ихтирочилар ҳақида, пахта териш машиналарининг яратувчилари ва ҳайдовчилари ҳақида, ижодий ҳаваскорлик коллективларининг аъзолари, кутубхона ходимлари ҳақида ва меҳнаткашларни совет ватанпарварлиги ва интернационализм руҳида, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашда қатнашаётган бошқа активлар ҳақида очерклар яратишга жалб этишдан иборатдир.

1959 йил 1 декабргача республика ва область газеталарида рус ва ўзбек тилларида эълон қилинган очеркларнинг авторлари конкурсда қатнаша оладилар.

Область газеталарида босилиб чиққан очеркларни дастлабки танлаш Журналистлар союзи область бўлимларининг бюролари томонидан касаба союзлари область советлари билан биргаликда ўтказилади. Республика газеталарида эълон қилинган очеркларни танлаш Ўзбекистон касаба союзлари совети ва Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениеси тузган жюри томонидан ўтказилади.

Областларда танлаб олинган очерклар 1959 йил 15 декабргача республика конкурси жюрисига юбориладди.

Қуйидаги мукофотлар белгиланди: 2500 сўм миқдорида биринчи мукофот, ҳар бири 1500 сўмдан учта иккинчи мукофот ва бир минг сўмдан учта учинчи мукофот.

Конкурс якунлари 1960 йил 1 январгача матбуотда эълон қилинади. (ЎзТАГ).

Дастлабки ғалабани мустаҳкамлаймиз

КПСС XXI съезди қарорларидан илҳомланиб, фидокорона меҳнат қилаётган барча совет кишилари сингари бизнинг районимиз меҳнаткашлари ҳам етти йилликнинг биринчи йили вазифаларини тўла адо этиш учун курашмоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини муносиб совғалар билан кутиб олишга аҳд қилган колхозчилар ва совхоз ишчилари гўшт, сут, жун, тухум, пилла етиштириш ва силос тайёрлаш давлат планларини муддатидан олдин ошириб бажардилар. Ўтган йилнинг шу муддатидагига қараганда давлатга 351 тонна гўшт, 295 тонна сут, 21,4 тонна майин толали жун, 65 минг дона тухум ва 18,5 тонна пилла кўп сотилди. Шундай қилиб, бу йил планда кўзда тутилганидан анча кўп маҳсулот тайёрланди.

Чорва моллари туёғини кўпайтириш плани ҳам ортиғи билан бажарилди. Ҳозир қорамолчилик плани 106, қўйчилик плани 122 ва чўчқачилик плани 136 процентга етди.

Чорва моллари туёғини кўпайтириш ва чорвачилик маҳсулотлари ҳамда пилла тайёрлашда бир қатор колхозлар юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Қорамол, қўй ва чўчқаларни семиртириб гўштга топшириш чорвачилик маҳсулотларини кўпайтиришда муҳим аҳамиятга эга. Бу масала райком пленумида ва район ижроия комитетининг сессияларида кенг муҳокама қилинди. Тушунтиришлар ўтказилди. Бу соҳада жиддий иш олиб борган колхозлар молларни семиртириб, гўштга топшириш ҳисобига кўпгина қорамол ва қўйларнинг туёғини сақлаб қолдилар.

Гўштга топшириладиган бир қўйнинг тирик вазни норма бўйича 48 килограмм бўлиши лозим. Фрунзе номли колхоз ўтган йили бир қўйни 50 килограмм оғирликда, бу йил эса ундан ҳам семиртириб 52 килограмм оғирликда гўштга топширди. Бу колхозда гўштга топширилган қорамолларнинг оғирлиги 290 килограммга етди. Демак, колхозда гўштга топширилган ҳар 12 қўйдан 1 таси фойдага қолди. Шунингдек, «Қизил ту» колхози қўйларни 51 килограмм оғирликда гўштга топширди. Бунга улар молларни ва қўйларни яйловларда боқишга алоҳида эътибор берганликлари туфайли эришдилар.

Бироқ, айрим колхоз ва совхоз раҳбарлари бу муҳим ишга етарли эътибор бермадилар. Жумладан, ўртоқ Муслимов раислик қилаётган Калинин номли колхозда гўштга топширилган ҳар бир қўйнинг тирик вазни фақат 31 килограммни ташкил этди. Бундай аҳвол Энгельс номли колхозда ҳам юз берди. Агар районимиздаги ҳамма колхоз ва совхозларда ҳам молларни ва қўйларни лоақал нормадагидек семиртириб гўштга топширишга эришганимизда эди, жуда кўп молларнинг туёғини сақлаб қолган бўлар эдик.

Биз бундан буён чорвачилик соҳасида йўл қўйилган камчиликни тугатиш, илғор колхозларнинг ибратли тажрибасини кенг ёйиш учун жиддий кураш бошлашимиз зарур.

Чорва ва пилла маҳсулотларини кўпайтиришда астойдил ишлаган колхозчиларимизнинг ҳалол меҳнатлари тақдирлашга сазовор.

Фрунзе номли колхоздаги ўртоқ Самад Суяркулов бош бўлган отарда ҳар бир қўйдан 3,2 килограммдан майин ва узун толали жун қирқиб олинди. Шу отарнинг ўзи колхозга 460 минг сўм даромад келтирди. «Қизил ту» колхозининг чўпони Аширмат Эштоев 380 бош совлиқдан 510 қўзи, ҳар қўйдан 2,5 килограммдан майин толали жун қирқиб олди. Ўрозмат Шертоев ҳам шундай натижага эришди.

Район партия комитети чўпонлар орасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш учун махсус бригада тузди. Бу бригада яйловга борганида чўпонларга айниқса, яхши хизмат кўрсатди. Яйловдаги қўйларга вертолет билан туз етказиб берилди. Чўпонларнинг иши устидан контроллик ўрнатилди. Бу тадбирлар ижобий натижалар берди.

Районда давлатга сут топшириш плани бажарилди. Йиллик сут тайёрлаш плани ҳам ҳеч, шубҳасиз, бажарилади. Илғор сут соғувчиларимиз ҳар бир сигирдан соғиб олинадиган сут миқдорини тобора кўпайтирмоқдалар. Фрунзе номли колхознинг Умсин Акбарова, Қолдигул Шагаева, «Хўжакент» совхозининг Соня Исмоилова, Равшан Ҳалолова, Омон Саидметова сингари сут соғувчилари шулар жумласидандир. Улар ҳар сигирдан 1400—1800 литрдан сут соғиб олмоқдалар.

Бироқ ҳозир бизда соғиб олинаётган сут илғор районлардагига қараганда жуда кам. Биз ҳар бош сигирдан сут соғиб олишда Калинин, Қорасув каби районлардан анча орқада қолмоқдамиз. Бунга асосий сабаб, сигирлар зотининг яхши эмаслигидир. Бир хил шароитда боқиладиган икки сигирдан икки хил миқдорда сут соғиб олинмоқда. Айрим сигирлардан кунига 28 литрдан, айримларидан эса ҳатто 2 литрдан сут соғиб олинмоқда. Ваҳоланки, кам сут бераётган сигирларга ҳам серсут сигирларга бериладиган миқдорда ем-хашак ва меҳнат сарфланади. Бунинг натижасида сутнинг таннархи қимматга тушиб, кўп меҳнат беҳуда сарфланаётибди. Баъзи сигирлардан олинган маҳсулот лоақал ем-хашак ва меҳнат харажатларини ҳам қоплай олмайди. Бундай сигирлар яхши сигирларнинг оёғига тушов бўлиб қоляпти. Бундан келиб чиқадиган хулоса шуки, яқин вақт ичида мумкин қадар сигирлар зотини яхшилашимиз лозим.

Районимизда пиллачилик каттагина салмоққа эга. Бу йил биз 1480 қути пилла қурти боқиб, пландаги 64 тонна ўрнига 81,9 тонна пилла етиштирдик. Илғор пиллачилар ҳар қути уруғдан пландагига нисбатан икки баравар ошириб пилла олдилар. Жумладан, «Бўстонлиқ» совхозидан Қорақиз Баратова ҳар қути қурт уруғдан 125,4, Сулик Эшметова 128, «Хўжакент» совхозининг ишчиси Иқбол Ҳамзаева 126, «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозининг аъзоси Раҳима Иброҳимова 117,8 килограммдан пилла териб олдилар.

«Бўстонлиқ» совхозининг пиллачилик бўйича агрономи ўртоқ Рихси Мирбобоева 16 йилдан бери пиллачилик ишига раҳбарлик қилади. Унинг бошчилигида бу йил 120 қути пилла уруғи тутилиб, ҳар қути уруғдан 125,4 килограммдан пилла териб давлатга топширилди. Пиллачилик колхоз ва совхозларга катта даромад келтиряпти. Эндиги вазифамиз—районимизда пиллачиликни яна ҳам ривожлантириш учун тут кўчатлари ўтказиш ишига жиддий эътибор беришдан иборатдир.

Ҳозир районимиз меҳнаткашларининг бутун эътибори қишлоқ хўжалигининг ҳамма соҳалари, шу жумладан сабзавот, картошка ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш бўйича олинган мажбуриятларни тўла ва ошириб бажаришга, чорва қишловига намунали тайёрланишга қаратилган. Партиямизнинг навбатдаги Пленумида Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ҳисоб беради. Шунга қадар районимиз меҳнаткашлари ўз олдиларига қўйилган вазифаларни тўла-тўкис бажариб, етти йилликнинг биринчи йили топшириқларини ошириб бажариш ишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

И. ЛАДУШКИН,
Бўстонлиқ район партия комитетининг секретари

Бўстонлиқдаги сут-ёғ заводининг коллективи ажойиб муваффақиятни қўлга киритди. Ишчилар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича йиллик планни муддатидан 4 ой илгари — 30 августда 102,2 процент қилиб бажардилар. Суратда: корхонанинг пешқадам ишчиларидан (чапдан) Ш. Яков, Э. Эшматов ва И. Сафарғалиев ўртоқлар. Улар нормани 200 процентга етказиб адо этаётирлар.

М. Нуритдинов фотоси.

ТАНҚИД ВА ТАҚРИЗ

Шоирнинг меҳри

Эй меҳрибон она юртим, юрак
кўри сеники!
Эй ғазалхон она юртим,
юрак жўри сеники!
Сен башарнинг орзу, бахти!
Суянган тоғимизсан!
Эй қаҳрамон она юртим, юрак
тўри сеники!

Шоир Ёнғин Мирзанинг «Ўғил меҳри»[1]) деган шеърлар тўплами она-Ватанга чексиз садоқат ва оташин муҳаббат руҳи билан суғорилган ана шу самимий мисралар билан очилади. «Совет кишилари ва уларнинг меҳнати шоир ижодининг мағзи бўлиб қолиши зарур» дейилган сатрларда шоирнинг ижодий программаси аниқ-равшан кўринади.

Дарҳақиқат, тўпламни варақлар эканмиз шоирнинг эътибори Ватанимиз гўзалликлари, бутун дунёда тинчлик учун курашаётган, инсониятнинг орзуси — коммунизм қураётган совет кишиларининг фаолияти, ҳис ва туйғусини бадиий ифодалаб беришга қаратилганлигини сезиб оламиз. Даврга ҳамнафаслик, воқеаларнинг фаол иштирокчиси бўлиш, яратувчилик ва меҳнатсеварлик замонамизнинг олижаноб руҳига сингиб кетган. Шоир замондошимиз характеридаги ана шу моментларни кўрсатишни биринчи планга қўяди:

Меҳнат жабҳасида солдатман,
Ер остида борар жангларим.
Ҳаётимдан пушаймоним йўқ!
Меҳнат билан отар тонгларим.

Меҳнат жабҳасининг солдати бўлган замондошимизнинг туйғуси юксак фаолияти чексиз ва кўп қирралидир. У космосни забт этаётган, чўлни обод қилаётган, гигант иншоотлар қураётган, Ватанимиз қудратига қудрат қўшиш учун пўлат эритаётган, ўлкамиз чиройига чирой қўшаётган, хулласки, бугуннинг тарихини яратаётган эзгу ниятли кишидир. Шоирнинг «Бинокор», «Ишчиман», «Машинист», «Беш йилликлар окопларида», «Мирзачўл лавҳалари» шеърлари ана шулар шижоатини куйлашда эришган жиддий муваффақиятидир. Конкретлилик ва ҳаётий деталларга бойлилик поэзиямизнинг энг яхши хусусиятларидан биридир.

Фольклор традицияларидан ижодий фойдаланишга интилиш Ё. Мирза шеърларига сайқал бағишлайди.

«Фарзанд гавҳар экан десам
бўлади,
Бахтга сарвар экан десам бўлади»

сингари мисралар халқ достонлари услубига жуда яқиндир. Шоир ҳар бир шеърнинг ўзига хос бўёқ топади, воқеага мос ритм танлайди, оригинал бадиий тасвир воситаларни қўллайди.

Баноргс осмонинг мунча
дилрабо,
Пағa-пағa булут кўпирган сутми?
(«Тошкент»)
«Булут — кўрпа ёпинган
фалак» («Ёмғир ёққан кун»).
«Кўнгил — ер, сен унга яхши
уруғ тик!» («Туюқлар»).

Тўпламнинг тематик анча ранг-баранглиги ва фикрлар диапазонининг кенглиги кишини хурсанд қилади. «Ёмғир ёққан кун», «Ёр», «Мени эслагин», «Тугма» каби шеърлар Улуғ Ватан урушининг оғир дамларида, гражданлик бурчини адо этиш йўлида мардлик ва жасорат кўрсатган кишиларимизнинг юрак нидосидек ҳамон жаранглайди. Шуни айтиш керакки, шоир қайси темада ёзмасин, барибир Ватанга, онага, халққа муҳаббат ва садоқатни мадҳ этиш унинг ижодида марказий ўринни тутади. Ватанпарварлик мотиви татар халқининг қаҳрамони Муса Жалилга бағишланган «Россия фарзанди» шеърида ўзига хос кўтаринки руҳ ва жозибали услубда — икки ватанпарвар шоирнинг оташин диалоги формасида ёзилган.

Китобчага бир қанча рубоийи ва туюқлар киритилган. Булар авторнинг классик адабиётимиз бойликлари билан яхши ошно эканлигидан ва отахон шоиримиз Ғафур Ғулом фалсафий шеърларига хос яхши традицияни бойитишга интилганлигидан далолат беради. Умуман, кичик формага катта мазмунни сингдириш учун курашган шоирни табриклаш керак.

Албатта, тўпламдаги ҳамма шеърлар ҳам бир хил бадиий ва ғоявий савияга эга эмас. Зўрма-зўракилик билан ёзилган, ҳали ғўр «Куттанда», «Ишқинг билан», «Ойжамол», «Салтанатхон» шеърлари шоир ижодини характерламайди. Баъзи рубоийларда эса фикр тугалланмай қолган, мазмун суюқлашиб кетган. Бунга:

Йил куттанда орзиқади
юраклар...
Қўлда қадаҳ, тилда эса
тилаклар,
Шу дақиқа туғилган гўдакларни
Оқ сут бериб, маст қилади
кўкраклар. (?!).

деган рубоийни мисол қилиб кўрсатиш мумкин. Аммо булар китобчадаги мазмундор, жозибали шеърлар олдида илҳом чашмасида пайдо бўлган кўпикдек ўткинчи бир нарсадир. Тўпламнинг асосини Ватан ва халққа бағишланган ширали, жўшқин куйлар ташкил этади. Бу — турмуш тажрибаларига эга бўлган, ўзининг энг яхши орзу-умиди ва эзгу ниятларини китобхон билан ўртоқлашишга интилган шоирнинг илиқ меҳридир.

Н. ЁҚУБОВ.

[1]) Ёнғин МИРЗА. «Ўғилнинг меҳри». Шеърлар. ЎзССР Давлат бадиий адабиёт нашриёти. Тошкент — 1958 йил. Редактор Ҳ. Ғулом.

ПРАКТИКАНТЛАР ЁРДАМИ БИЛАН

Янгиер шаҳридаги 3-қишлоқ хўжалигини механизациялаш мактаби ўқувчилари Боёвут район РТСида ишлаб чиқариш практикасини ўтказдилар. Улар практика давомида РТС коллективига яқиндан ёрдам бериб СХМ — 48 ва СХМ — 48М пахта териш машиналарини, УПХ — 1,5 ва ХГО — 43 ва бошқа маркадаги 9 та кўрак чувийдиган машиналарни сифатли қилиб ремонтдан чиқардилар. Бу ишда Р. Жўрақулов, С. Жаниқулов, И. Жабборов, С. Режаматов ўртоқлар фидокорона меҳнат қилиб, бошқаларга намуна бўлдилар.

Г. АБДУЛЛАЕВ.

Ҳусанбой Ҳожиматов суҳбат ўтказмоқда

Янгийўл районидаги Сталин номли колхоз 3-бригадасининг дала шийпони пахтазорнинг ўртасига жойлашган. Шийпон хоналари кенг, ёруғ. Олди томонида айвон. Бу ердаги радиоприёмникдан кишига ором берувчи музика садоси эшитилиб турибди. Колхозчилар хузур қилиб дам олишмоқда. Бироздан сўнг улар яна пахтазорга йўл оладилар.

Бригаданинг дала шийпонида ҳақиқатан ҳам чинакамига дам олиш мумкин. Чунки колхоз правлениеси ва партия ташкилоти колхозчилар ўзларининг дам олиш вақтларини кўнгилли ўтказишлари учун ҳамма шароитларни яратиб берганлар.

Даставвал, шийпонни жиҳозлашга катта эътибор берилган. Шийпон электрлаштирилган. Унинг деворларига турли хил плакатлар, шиорлар ва Коммунистик партия ҳамда Совет ҳукумати раҳбарларининг портретлари осиб қўйилган. Бу ерда яхшигина кутубхонача бўлиб, унда республика, область ва район газеталарининг кундалик сони тикиб борилади. Деворда «Жанговар варақа»нинг янгидан чиқарилган сони осиғлиқ турибди.

Бундан ташқари социалистик мусобақа ва бригаданинг ишлаб чиқариш кўрсаткичлари ёзиб бориладиган тахталар ҳам мавжуд. Айвоннинг пештоқига осиб қўйилган қизил алвонга: «Колхозчи ўртоқлар! КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини тўла ва оғишмай амалга оширайлик!» деган сўзлар ёзиб қўйилган.

Кўрсаткич тахтага ҳар бир звено ва умуман бригаданинг кундалик ва беш кунлик иш якунлари ёзиб борилади, колхозчилар илғорларнинг иш тажрибаси билан таништириладди. Айни вақтда улар кимлар ёмон ишлаёттани, кундалик нормаларни бажармаётганидан ҳам хабардор бўлиб борадилар.

Хулоса қилиб айтганда, дала шийпонидаги ҳамма нарса пахтакорлар иш орасида дам олгани чиқканларида маданий ҳордиқ чиқаришлари, қизиқарли лекция ва суҳбатлар тинглашларини таъминлашга мослаштирилган.

Бригада агитатори Ҳусанбой Ҳожиматов ҳар куни дам олиш вақтида колхозчилар билан суҳбат ўтказади. Ўтказиладиган суҳбатларнинг темаси турли хил. У билан танишганда агитатор ўзининг бутун фаолиятини олинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун курашни кучайтириш, ҳар гектар ерда камида 40 центнер ҳосил етиштириш ва давлатга сотиш мақсадларига бўйсундирганига ишонч ҳосил қилади, киши. Агитатор ҳар сафар суҳбат ўтказганида ёки колхозчиларга кундалик газетада босилган бирон қизиқарли мақола ва хабарни ўқиб берганида, бригада коллективининг асосий вазифаси — мўл ҳосил етиштиришдан иборат эканлигини уқдиришни сира эсдан чиқармайди. Бу масала у ўтказган ҳар бир суҳбатнинг асосий мазмунини ташкил этади.

Биз Ҳусанбой томонидан ўтказилган суҳбатларнинг темаси ёзилган дафтарни варақлаб кўрдик. Фақат кейинги бир ой ичида ўтказилган суҳбат темаларигина агитатор ўз олдида турган вазифани тўғри тушунганлигидан тўлиқ далолат беради.

Яқинда агитатор «КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини муносиб кутиб олайлик» деган темада суҳбат ўтказди. Суҳбат жуда қизиқарли бўлди.

— Ўзларингизга маълумки, — деди агитатор, — ноябрь-декабрь ойларида КПСС Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш масаласига бағишланган Пленуми чақирилади. Пленумда бошқа республикалар билан бир қаторда бизнинг республикамизнинг ҳам ҳисоби эшитилади.

Лекин шуни унутмаслик керакки, республикамиз партия ташкилоти томонидан Пленумда бериладиган ҳисоботнинг даражаси сиз билан бизнинг меҳнатимизга боғлиқ. Республикамиз меҳнаткашлари бу йил она-Ватанга 3 миллион 50 минг тонна пахта етказиб беришга ваъда қилганлар. Бу миқдордаги ҳосилни етиштириш учун барча колхозлар ва совхозлар, бригада ва звеноларнинг коллективлари чинакамига ишлашлари лозим. Бизнинг колхозимиз бу йил давлатга 5400 тонна, бригадамиз эса 400 тонна пахта сотиши керак. Кўриниб турибдики, мажбуриятимиз катта ва масъулиятли.

Бригадамиз коллективи бу вазифанинг уддасидан чиқаоладими? Албатта, чиқаолади. Лекин бунинг учун ғайрат билан меҳнат қилиш керак.

Бригадамизда 1959 йил яхши тайёргарлик билан бошланди. Чигит экиш колхозда биринчи бўлиб 20 апрелда тамомланди. Ғўзани етарли равишда озиқлантирдик, у талабига яраша суғорилди. Кетмон ишлатмадик. Бутун ишни тракторлар билан бажардик. Фақат бедапоя ўрнига экилган участкадагина бироз бегона ўтлар пайдо бўлди. Уни ҳам тег-томири билан юлиб ташладик.

Механизациядан кенг фойдаланиш бу йил ғўза парваришига сарфланган меҳнат кунларининг миқдорини 30 процент камайтириш имконини берди. Пахта йиғим-теримида ҳам машиналардан кенг фойдаланамиз. Бу тадбир ҳосил йиғим-теримини тезлаштириш билан бир қаторда унинг таннархини янада камайтиришда катта роль ўйнайди.

Ҳозир бригада аъзолари КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун кучга-куч, ғайратга ғайрат қўшиб меҳнат қилмоқдалар. Мисол учун, Марҳабо Ҳасанова ва Саодат Эргашева ўртоқларни олайлик. Улар чеканка вақтида ҳар куни 0,25 гектар ўрнига 0,35—0,40 гектар ердаги ғўзани чеканка қилдилар. Ишни аъло сифатли қилиб бажардилар. Ҳозир ҳам ёмон ишлаётганлари йўқ.

— Агар, — деди агитатор суҳбатни давом эттириб, — бригаданинг барча аъзолари ҳам улардек унумли меҳнат қилсалар, янада каттароқ муваффақиятларга эришишимиз мумкин. Бироқ, бригадада коллективнинг шуҳрати ҳақида ўйламайдиган кишилар ҳам бор. Улар меҳнат интизомига риоя қилмаётирлар, кучлик нормани бажармаётирлар. Тожихон Охунова ишга ё кечикиб келади ёки бутунлай қатнашмайди. Жаҳон Бўтабоева эса кеча тушдан кейин ҳеч кимдан сўрамасдан уйига кетиб қолди ва бугун ишга чиқмади.

Ҳар биримиз ўзимизнинг ҳатти-ҳаракатимиз, коллективнинг меҳнатига қўшаётган ҳиссамиз ҳақида ўйлаб кўришимиз керак. Бригадамиз КПСС Марказий Комитетининг Пленуми шарафига тайёрлаши лозим бўлган меҳнат совғасини эсдан чиқармаслик, бу соҳада унинг бошқа бригадалардан орқада қолиб кетишига йўл қўймаслик керак.

Агар кимки ишда қийналаётган бўлса, унга ёрдам бериш мумкин. Раҳим Мўминов ўз касбдоши Абдураҳмон Абдуллаевга қандай ёрдам берганлигини эслаб кўрайлик. Абдуллаев ёмон ишлар эди. Ҳозир эса Мўминовнинг ёрдами билан илғор колхозчилар даражасига кўтарилди.

Суҳбат давомида кўпчилик колхозчилар бригадада ҳар гектар ердан 40 центнер ҳосил олиш, пахта йиғим-теримини уюшқоқлик билан ўтказиш, олинган мажбуриятни тўла бажариш учун конкрет равишда нималар қилиш кераклиги ҳақида ўйлаётганликларини айтиб бердилар. Бу — агитатор суҳбат темасини тўғри танлаганлиги, бригада коллективини ҳаммадан кўпроқ қизиқтираётган масалани кўтарганлиги натижасидир.

Бригада дала шийпонида колхозчилар билан агитатор Ҳусанбой Ҳожиматовдан ташқари ўқитувчилар, врачлар, колхоз мутахассислари ҳам тез-тез суҳбатлар ўтказиб турадилар. Бригадада чеканкани бошлаш олдидан агроном ўртоқ Карим Йўлдошев чеканкани қандай ўтказиш кераклиги тўғрисида суҳбат қилди. Колхозчилар Камол Нуритдинов томонидан халқаро аҳвол юзасидан ўтказилган суҳбатни ҳам катта қизиқиш билан тингладилар. Ҳар бир суҳбат колхозчиларда жуда катта таассурот қолдирди ва уларни янада яхшироқ ҳамда унумлироқ меҳнат қилишга илҳомлантирди.

Пахта далаларининг меҳнаткашлари ўртасида оммавий-сиёсий ишларни яхши йўлга қўйиш мақсадида дала шийпонларидан мақсадга мувофиқ равишда фойдаланиш колхоз партия ташкилотига мўл ҳосил учун, КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини муносиб кутиб олиш учун курашни тобора кучайтириш имконини бермоқда. 3-бригада агитатори Ҳусанбой Ҳожиматовнинг фаолияти бунинг далилидир.

Г. МАРКОВ.

Фольклорист олима

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тил ва адабиёт институтининг коллективи ўзбек хотин-қизлари орасидан етишиб чиққан биринчи фольклорчи олим, филология фанлари кандидати Музайяна Алавиянинг туғилганига 50 йил, ижодий фаолиятига 30 йил тўлган кунни нишонлайди.

Музайяна Тошкентдаги мутаасиб диндор оилаcида туғилди. 9 ёшидан бошлаб унга зўрлаб паранжи ёпинтиришди. Лекин ҳурликни, озодликни севган бу қиз дунёвий билимларни ўрганишга, айниқса Навоий, Бедил, Нодира, Муқимий, Фурқат каби шоирларнинг асарларини ўрганишга, ўқишга қизиқди. Халқ оғзаки ижодиёти уни мафтун қилди. Музайяна халқ оғзидан турли қўшиқларни, қизиқарли эртакларни ёзиб олар, ўзи ҳам янги-янги қўшиқларни ижод этар эди. 1926 йилда унинг ташаббуси билан тўпланган халқ эртаклари алоҳида китоб ҳолида босилиб чиқди.

Музайяна актив жамоатчи хотин-қизлар ёрдамида 1927 йилда отасининг уйидан кетиб, Самарқанддаги билим юртига кириб ўқийди. У «Аланга», «Ер юзи», «Маориф ва ўқитувчи» журналларида, шунингдек бошқа газеталарда ўз шеърлари билан, ёзиб олган халқ қўшиқлари билан қатнашиб туради. У ўзбек хотин-қизлари орасида биринчилардан бўлиб, 1931 йилда Ўзбекистон пролетар ёзувчилари уюшмасига аъзо қилиб олинади.

Музайяна опа 16 йил давомида педагогика соҳасида ишлаб, юзлаб кадрларни тарбиялашга ўз ҳиссасини қўшди. У 1944 йилдан бери Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг А. С. Пушкин номли тил ва адабиёт институтида илмий ходим сифатида ишлаб келмоқда.

Бу давр ичида Музайяна Алавия фольклор соҳасида бир қатор илмий асарлар ёзди, халқ оғзаки ижодини тўплаш, халқ шоирлари ва бахшиларнинг достон ҳамда термаларини ёзиб олиш, уларни нашр этиш, изоҳлар ёзиш йўлида самарали ишлар қилди.

Музайяна Алавия узоқ вақт «Тўй маросими қўшиқлари» деган темада илмий тадқиқот ишлари олиб боради. У, ўзбек халқ қўшиқларида миллий урф-одатларнинг, халқ ҳаётининг акс эттирилишини ҳар томонлама чуқур анализ қилади. Ана шу кўп йиллик илмий тадқиқодлари асосида «Ўзбек халқ қўшиқлари» деган темада кандидатлик диссертациясини ёзади. Академиянинг ижтимоий фанлар бўлими илмий кенгаши бу диссертацияни кўриб чиқиб, фольклорчи олимага филология фанлари кандидати деган илмий даража берди.

Бу диссертацияга Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси, тарих фанлари доктори Яҳё Ғуломов «Халқ дурдоналари олтин қўлларда янада жило топгандир», деб юксак баҳо берди.

Музайяна Алавия куч-ғайратга тўлиб, халқ бойлигини тўплаш йўлида самарали ижодий ишлар олиб бормоқда.

М. МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

Бўка районида машина теримига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Район бўйича мавжуд 79 СХМ-48 М ва СХС-1,2 пахта териш машиналари ремонтдан чиқарилиб, теримга тахт қилиб қўйилди. Суратда: машиналарни бригадаларга жўнатилиши олдидан давлат техника контроль комиссияси томонидан кўрикдан ўтказилаётир.

В. Салов фотоси.

Пахтакорлар

Бундан тўққиз йил муқаддам Самарқанд областининг Қорақишлоқ район ғаллакор ва чорвадорларидан икки юзга яқин хўжалик Сирдарё районига кўчиб келиб, ҳозирги Октябрь номли колхозни ташкил этган эди. Улар бўз ерларни ўзлаштириб пахта экиб, йилдан-йилга мўл «оқ олтин» етиштириб келмоқдалар. Илгариги ғаллакор ва чорвадорлар энди ажойиб пахтакорлар бўлиб етишдилар. Улар орасида моҳир сувчилар, уста механизаторлар жуда кўп. Колхоз далаларида бу йил, айниқса ҳосил мўл бўлди. Азамат пахтакорлар давлатга 3900 тонна «оқ олтин» топширишга бел боғлаганлар.

Бир вақтлар бу ерларни
Чўл дейишар эканлар,
Атрофини қоплаб олган
Кўл дейишар эканлар.
Осмонида қуёши йўқ,
Ерин деркан зимистон,
Шўр қопланган ерларида
Кўринмаскан бир инсон.
Баъзан-баъзан ерларида
Ўт-ўланлар бўларкан,
Лекин бир ой ўтар-ўтмас
Сўлиб, қуриб қоларкан...
Таърифланган шу бўз ерда
Ҳозир мардлар ишлайди,
Баҳор, ёзи гўзал, ундан —
Пахтазорлар яшнайди!
Далалари ям-яшилдир,
Кўрки унинг — пахтаси.
Пахта билан шер халқини
Арзир қанча мақтаса!
Терим пайти синашади
Илғорини — мардини,
Колоқликнинг сира-сира
Юқтирмайди гардини.
Ой деса-ой, кун деса-кун
Экан колхоз қизлари,
Шулар элнинг ифтихори,
Балқиган юлдузлари.
Йигитлари кўркам экан,
Ишда гўё шер экан.
Ваъдасини бажармаса —
Сен йигитмас дер экан.
Қизлар билан беллашаркан
Ортиқбойи, Омони,
Пахтакорлар марди аро
Бўлмас экан ёмони!...
Қойил бўлиб меҳнатига
Дейман, — шулар бор бўлсин,
Аҳдингизга ғайратингиз —
Ҳимматингиз ёр бўлсин!

Шароф **ОТАМУРОДОВ.**

Қишлоқ Советининг депутатлари

Орлов қишлоқ Совети Сирдарё районидаги катта ва обод қишлоқ Советларидан биридир. Унинг территориясида 2 минг хўжалик бор. Бу ерда уч мактаб, бир касалхона, туғруқхона, 2 кутубхона ва кўпгина савдо тармоқлари аҳолига яхши хизмат қилмоқда.

Қишлоқ Совети (раиси Мавлон Муродов) ҳузурида тузилган доимий комиссиялар, депутатлар ва қишлоқ активларига таяниб хўжалик ва маданий қурилишнинг турли соҳаларида иш олиб бормоқда. Қишлоқ Совети ҳузурида 9 доимий комиссия тузилган. Бу комиссиялар меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ Советининг сессияларида ўз ишларидан ҳисоб бериб турадилар. Қишлоқ Советининг 35 депутати бўлиб, уларнинг кўпчилиги бевосита қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида ишлайди.

Депутатлардан З. Лапицкая ва Г. Писакина ўртоқлар Ильич номли колхознинг чорвачилик фермасида ишлаб, ўзлари парвариш қилаётган сигирларнинг ҳар биридан ҳозиргача 2,5 тонна сут соғиб олдилар. Шу колхозда пахтачилик бригадасида бошлиқ бўлиб ишлаётган Аҳмад Митанов ғанишерчилар ташаббусига қўшилиб, 97 гектар ерда мўл ҳосил етиштирмоқда. Унинг бригадаси ҳар гектардан 50 центнердан пахта бериш мажбуриятини олган.

Маориф ишлари бўйича доимий комиссиянинг раиси, депутат А. Хлопанин комиссия аъзоларининг бутун диққат эътиборини мактабларни ўз вақтида ремонтдан чиқариш ишига жалб этди. Доимий комиссиянинг ташаббуси билан қишлоқдаги мактабларнинг ремонти муддатидан илгари тамомланди.

Қишлоқ Совети территориясида маданий-оқартув ишлари ҳам яхши йўлга қўйилган. Қишлоқ кутубхонасининг китоб фонди ва унинг ўқувчилари йилдан-йилга кўпаймоқда. Қишлоқ марказидаги кутубхонанинг ҳозир 300 дан ортиқ доимий ўқувчиси бор. Депутатлар дала шийпонларида оммавий-сиёсий ишларни ташкил этишда ва баланд овоз билан газета ўқиб бериш, суҳбатлар ўтказишда актив иштирок этмоқдалар.

К. НУРОНОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Ошиқ эшон“

Газетамизнинг шу йил 9 август сонида юқоридаги сарлавҳа билан босилган фельетонда Ўрта Чирчиқ районида яшовчи Абдураҳмон Худойбердиевнинг бир қатор ножўя ишлари фош қилинган эди.

Район прокурори ўртоқ Маҳкамовнинг редакцияга маълум қилишича, фельетонда келтирилган фактлар тергов вақтида тўла исботланган. А. Худойбердиевнинг шахсан ўзи ва оиласи жамият учун фойдали меҳнат билан шуғулланмай, бировларни алдаб топган «даромад»лар ҳисобига яшаб келганлар. Худойбердиев бир неча беморнинг касалини оғирлаштириш ва уларни ўлим хавфи остида қолдиришга сабабчи бўлган.

А. Худойбердиев жиноий жавобгарликка тортилган.

Редакциядан:

«Ошиқ эшон» фельетонининг босилиб чиқиши билан редакция номига меҳнаткашлардан кўплаб хатлар кела бошлади. Улар бу хатларда А. Худойбердиевнинг дин ниқобига беркиниб олиб қилган жиноий ишларидан чуқур ғазабланганликларини изҳор қиладилар ва уни жавобгарликка тортишни талаб этадилар.

Совет-болгар дўстлиги кечаси

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамияти ва Тошкент шаҳар Совети маданият бошқармасининг ташаббуси билан эртага пойтахтимиздаги Сталин номли маданият ва истироҳат боғида социализм ғалабаси сари шаҳдам қадамлар билан олға бораётган болгар халқининг миллий байрами — Озодлик кунига бағишланган совет-болгар дўстлиги кечаси ўтказилади.

Боғнинг ёзги эстрада биносида Болгария ҳақида кинофильм ва болгар ҳаваскорларининг концерти кўрсатилади. Бу ерда механик-ҳайдовчиларнинг биринчи республика съездида қатнашган болгар ишчилари сўзга чиқади. Болгария Халқ Республикасининг саноат, қишлоқ хўжалиги, фан ва маданият соҳасида эришган ютуқларини кўрсатувчи фотовитрина ташкил этилади. Боғда йиғилганлар учун «Ҳозирги замон болгар адабиёти» деган темада лекция ҳамда суҳбатлар уюштирилади.

Шунингдек, 8 сентябрь куни пойтахтимизда Болгария халқининг миллий байрамига бағишланган умумшаҳар йиғилиши ўтказилади. Йиғилишга Болгария Халқ Демократик Республикасидан вакиллар келиши ҳам кутилади.

А. МАМАЮСУПОВ,
Н. КАБИРОВ.

Маданият хроникаси

Тошкентдаги 112-мактаб кутубхонаси китобхонларга яхши хизмат кўрсатмоқда. Кутубхона 50 номда журнал, 18 хил марказий ва маҳаллий газеталарни мунтазам олиб туради. Китобхонларнинг сони ўсиб, 800 дан ортди.

Кутубхона мудири ўртоқ Гаврилованинг ташаббуси билан «Бадиий асарларни қандай ўқиш керак», «Асардаги ижобий образларни ўрганиш», «Салбий образларга тўғри баҳо бериш», «Бадиий асарларнинг тарбиявий аҳамияти» каби темаларда тез-тез қизиқарли суҳбатлар ўтказилиб турилади.

С. ЯХИН.

* * *

Октябрь районидаги 3-амбулатория ходимлари меҳнаткашларга медицина ёрдами кўрсатиш билан бирга, турли касалликлардан сақланиш ҳақида тез-тез лекция ва суҳбатлар ўтказиб турадилар. Яқинда Тинчлик маҳалласининг чойхонасида бўлган йиғилишда бош врач Е. И. Стоценко болаларни юқумли полиомиэлит касалидан қандай сақлаш кераклиги ҳақида лекция ўқиди.

Т. МАЛИКОВА.

Янги типдаги сув омбори

Мирзачўлнинг жануби-ғарбий томонида, Туркистон тоғига туташган ерида 80 миллион кубометр ҳажмга эга бўлган сув омбори қурила бошланди. Бу сув омбори проектини «Средазгипроводхлопок» институти ишлаб берган.

Сув омбори тоғ дарасига жойлашган. Баҳорда бу ерга сув тўпланади. Ёзда эса бу сувдан ғўзаларни суғоришда фойдаланилади. Сув омборининг баландликка жойлашганлиги сувни табиий равишда катта куч билан тез оқишини таъминлайди. Сув далаларга ёпиқ трубалар орқали юборилади. Бу эса суғориш ишларида кўчма шланг ва ёмғир ёғдириш агрегатларидан кенг фойдаланиш имконини беради.

Сув омбори қурилишини 1963 йилда тамомлаш мўлжалланган. У 15 минг гектар қўриқ ерни суғорадиган бўлади. (ЎзТАГ).

Тошкент тарихини ўрганишда муҳим объект

Пойтахтимизнинг Ҳамза кўчасида, «Спартак» стадионининг чап томонида жойлашган қишлик ва ёзлик «Восток» ресторани бор эди. Ресторанининг илгари қурилган пастак, кўримсиз иморатларини бузиб ташлаб, гўзал Тошкентнинг кўркини очадиган салобатли, кўркам бино қуриш кўзда тутилмоқда. Шу муносабат билан стадионнинг Октябрь колхоз бозори ёнида археологлар томонидан текшириш ишлари олиб борилмоқда. Дастлабки текширишлар натижасида бу жойда X асрда Тошкент шаҳрининг арки-аълоси бўлганлиги аниқланди. У вақтларда Тошкент шаҳри Бинкет номида бўлиб, Ўрта Осиёнинг йирик савдо марказларидан бири бўлган.

Шаҳарнинг ички қисми, яъни шаҳристон ҳозирги Ҳамза кўчаси, Пушкин парки, стадион, Чорсу, Эски жўва ва бошқа жойларни ҳам эгаллаган. Арки-аълода ҳоким саройи, қамоқхона ва бошқа бинолар бўлган. Шаҳристон ичида эса темирчилик, мискарлик, заргарлик, кулолчилик ва бошқа ҳунармандчилик дўконлари бўлган. Шаҳарнинг ташқи қисми, яъни рабод территориясида катта бозор жойлашган. Арк, шаҳристон ва рабоднинг деворлари, дарвозалари бўлган. «Спартак» стадиони районида катта археологик қазиш ишларини олиб бориш кўзда тутилмоқда.

Яқинда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг тарих ва археология институти илмий ходимлари бу жойни кўздан кечириб, XIII—XIV асрларга оид ёдгорликлар топдилар. Топилган нарсалар ичида кўк сир билан сирланган пишиқ ғишт парчалари, копиндан қилинган идишларнинг бўлаклари, кулолчиликка оид предметлар ва бошқа нарсалар бор. Бу материаллар ва ёзма манбаларга асосланиб Тошкентнинг тарихи, Ўрта Осиёда қадимдан кулолчиликнинг тараққий этганлиги ҳақида аниқ хулосаларга келиш мумкин. Шуниси характерлики, мазкур объект ҳозир асфальтлаштирилган кўча сатхидан анча баланд бўлиб, тепалик ҳосил қилиб турибди. Бу тепаликнинг ёнлари X—XI асрларга оид қатламлардан иборат бўлиши мумкин. Бу масалаларни аниқлаш, илмий тадқиқодларни кучайтириш мақсадида тарих ва археология институти махсус отряд тузди.

Шу нарсани айтиб ўтиш кераки, Тошкент тарихини, Ўрта асрларга хос маданиятини ўрганиш йўлида деярлик археология текширишлари ўтказилмаган. Ҳолбуки Тошкент СССРнинг 2 минг йилдан ортиқ тарихга эга бўлган энг йирик шаҳарларидан биридир. Шунинг учун ҳам бу шаҳарнинг тарихини ойдинлаштириш мақсадида археологик қазиш ишларини ва илмий тадқиқодларни кучайтириш лозим.

И. АХРОРОВ,
археолог.

Полиомиелит (болалар палажи) ва уни даволовчи янги препарат

ФАРМОКОЛОГ МАСЛАҲАТИ

Болалар палажи юқумли, ҳаёт учун хавфли касалликлардан биридир. Бу касаллик билан асосан 2-3 ойлик мурғак чақалоқдан тортиб, мактабгача ёшдаги болалар оғриши мумкин. Мавжуд статистика маълумотларига қараганда касалликнинг 90 процентидан кўпи 6 ёшгача бўлган болалар ўртасида тарқалади.

Полиомиелит касалини тарқатувчи вируслар ўзининг тузилиши жиҳатидан совуқ температурага чидамли бўлсада, иссиқ температурага ва баъзибир кимёвий моддаларга нисбатан (хлорли оҳак, хлорамин кабиларга) чидамсиздир.

Вирус организмга юққани заҳотиёқ касалликни вужудга келтирмайди. Касалликнинг биринчи аломатлари беморда 5 кундан кейин 1 ой вақт ичида пайдо бўлади. Дастлаб бемор организмида ҳарорат кучаяди. Температура 40 даража атрофида бўлади. Бош қаттиқ оғрийди, иштаҳа бўғилади, ёш болалар эса ич кетиш туфайли ўзларини олдириб қўядилар. Бу даврда яна худди грипп касаллигидек, йўтал, акса уриш каби ҳолатлар ҳам пайдо бўлади, бемор тез-тез терлаб туради, кундузи ухлаб кечалари безовта бўлиб чиқади. Касалнинг деярли ҳамма ери, айниқса бел, кўкрак ва оёқлари қаттиқ оғрийди.

Бу давр унча узоққа бормай 3-10 кунгача давом этади, сўнгра касалликнинг иккинчи даври-палаж даври бошланади. Палаж беморда тўсатдан содир бўлади.

Беморнинг қўл-оёғи 2-3 соатдан сўнг бирданига ҳаракатланмай тўхтаб қолади. Палаж даври бошланиши билан бемор ҳарорати аслига қайтади, оғриқлар тўхтайди.

Баъзан касаллик бирмунча енгилроқ шаклда ўтиши мумкин. Бунда оёқ-қўлдаги оғриқлар узоқ вақтгача чўзилиши ва зарарланган қўл-оёқ мускуллари ривожланишдан орқада қолиши мумкин. Бу ҳол, кўпинча оёқ ёки қўлнинг қийшайиб, бужмайиб қолишига олиб келади.

Бу хавфли касалликнинг олдини олиш учун юқорида кўрсатилган аломатлар пайдо бўлиши биланоқ тезда врачга мурожаат этиш керак. Ҳозир бизда полиомиелитни даволаш учун ишлатиладиган бир неча хил дори-дармонлар мавжуд.

Полиомиелит касаллигини даволашда кейинги йилларгача касал боланинг ота-онасидан олинган соғлом қон, қон сивороткаси ва гаммаглобулин (қон сивороткасидан тайёрланган препарат)дан фойдаланиб келинарди. Аммо бу хилдаги даволаш усуллари организмга паралич даври бошлангунга қадар ёрдам беради. Кейинги пайтларда бу касалликка қарши алоҳида вакцина тайёрланди.

Болалар палажи ва касалликдан сўнг қолдирадиган асоратларига қарши дори-дармон топиш йўлида олимлар кенг равишда илмий-текшириш ишлари олиб бормоқдалар. Москвалик профессор М. Машковский «Подснежник Воронова» деб аталувчи ўсимликдан ишланадиган галантаминн алколоидини полиомиелит қолдирадиган баъзибир асоратларга даво эканлигини аниқлади. Галантамин ҳаракат қилдирувчи нервларнинг функцияларини тиклашга ва касалнинг умумий аҳволини яхшилашга ёрдам беради.

Кейинги йилларда Тошкентдаги Ўсимликлар кимёси институтининг директори, академик Собир Юнусов раҳбарлигида республикамизда ўсадиган ўсимликларда кўпгина фойдали моддалар борлиги аниқланди. Жумладан, Ҳаким Абдуазимов топган викторин алколоидини олиб кўрайлик. Бу алколоид Қашқадарё областининг тоғлиқ районларида ўсиб, унадиган омон қора ёки қора қовуқ деб аталувчи ўсимликнинг пиёзидан олинган. Кимёвий текширишларга қараганда викторин алколоиди юқорида қайд қилиб ўтилган галантамин алколоидининг худди ўзи эканлиги маълум бўлди. Шундан сўнг бу фойдали дорини кўпайтириш, республикамизда галантамин базасини вужудга келтириш муҳим масалага айланиб қолди.

Галантаминни омон қора ўсимлигининг пиёз қисмидан олиш анча ноқулай эди, чунки ўсимликнинг пиёз қисмидан алколоид олиш шу ўсимликнинг йўқ бўлишига олиб келарди. Лекин институтнинг илмий ходимларидан Одилов, Абдуазимов ўртоқлар бу ўсимлик устки қисмининг кимёвий тузилишини синчиклаб ўргана бошладилар. Натижада шу нарса маълум бўлдики, омон қора ўсимлиги галантамин алколоидини фақатгина ер тагидаги пиёздагина эмас, балки ер устидаги кўк қисмида ҳам сақлар экан. Демак республикамиздаги галантамин дориси базаси билан бутун мамлакатни таъминлаш имконияти бор.

Ҳисобларга қараганда омон қора ўсимлигининг 50 тонна кўкидан олинган галантамин бутун мамлакатимиз эҳтиёжини таъминлаши мумкин. Галантаминни йиғиб, йирик база яратиш мақсадида ўсимликлар кимёси институти келгуси йилда катта экспедиция уюштиришни мўлжалламоқда.

Л. ИКРОМОВ,
фармацевтика фанлари кандидати.

Пойтахтимизнинг Куйбишев районидаги 11-болалар консультациясига ота-оналар тез-тез келиб турадилар. Улар бу ерда ишловчи мутахассис врачлардан ўз фарзандларини яхши тарбиялаш учун зарур бўлган маслаҳатларни олиб турадилар. Суратда: врач педиатор Мария Стародубцева консультацияга олиб келинган чақалоқнинг соғлигини текшириб кўрмоқда.

А. Абалян фотоси.

Ғўза баргини тўкиш

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Қишлоқ хўжалик йилида энг масъулиятли, ҳал қилувчи пайт — пахта йиғим-терим даври бошланди. Бу йил областимиз бўйича етиштирилган пахта ҳосилининг 70 минг тоннаси машинада йиғиб олинади. Бунинг учун колхоз ва совхозларда 1500 пахта териш, 850 кўрак териш ва 1500 кўрак чувиш машинаси ишга туширилади.

Пахта теримини машиналаштириш топшириғининг муваффақиятли бажарилишида ажратилган карталарда ғўза парваришининг агротехника қоидалари асосида парвариш қилиниши катта аҳамиятга эгадир.

Пахтани машина теримига тайёрлашда терим олдидан ғўза баргларини тўкишни сифатли ўтказиш керак. Бу тадбир пахта теримини осонлаштиради, ғўзанинг қуёш нуридан яхши баҳра олиши, кўсакларнинг одатдагидан 10-15 кун аввал очилишини таъминлайди. Агар ғўза баргини тўкиш ишлари агротехника қоидалари асосида сифатли ўтказилса, етиштирилган ҳосилни совуқ тушмай йиғиб-териб олиш мумкин бўлади.

Бу йил ғўза баргини тўкишда цианамид кальцийси аралашмаси билан кремне-фторист натрийси ёки хлорид магнийси аралашмасидан фойдаланиш тавсия этилади. Тажриба сифатида кальцийли селитра, хлорид-хлорат кальцийси, цианамид кальций эритмаси ва бошқа моддалар ҳам қўлланилади.

Шуни унутмаслик керакки, ғўза баргини тўкиш ишлари табақалаштирилган ҳолда ташкил қилинган тақдирдагина бу иш яхши натижалар беради. Шу сабабли сентябрнинг биринчи ярмида бу тадбирни амалга ошириш учун ҳар гектар ерга 30-35 килограмм миқдорида цианамид кальцийси ишлатиш маъқул бўлади. Ғўзалар бўлиқ, туплар бир-бири билан чалкашиб кетган ерларда эса юқоридаги миқдорга ҳар гектар ер учун яна 15 килограммдан кремнефтор натрийси аралаштирилади. 15-20 сентябрлар орасида ҳар гектар ерга 6-8 килограмм, бундан кейинги даврда эса 10 килограмм миқдорида хлорад магнийси сепиш керак. Бу заҳарли моддалар ғўзага самолетлар ёрдамида сепиладиган бўлса ҳар гектар ерга 150-200 литр, трактор аппаратларида сепилганида эса 900-1600 литр суюқлик дори ишлатилиши лозим. Цианамид кальцийси етишмай қолган тақдирда 10-12 сентябрдан бошлаб хлорад магнийдан фойдаланиш мумкин.

Карталарга етарли миқдорда шудринг тушган бўлса, цианамид кальцийни чанглаш орқали, бундай шароит мавжуд бўлмаганида эса пуркаш орқали сепиш яхши бўлади. Хлорат магнийдан фақат пуркаш усули билан фойдаланиш керак.

Шудринг ҳаддан ташқари кўп тушиб, намнинг тезда кўтарилиб кетиши мумкин бўлмаган пайтларда ғўза баргларининг қовжираб кетмаслиги учун ҳар гектар ерга сарфланадиган цианамид кальций миқдорини 5 килограмм камайтириш, уни қўллаш учун қулай шароит мавжуд бўлганида эса, аксинча, беш килограмм кўпайтириш зарур.

Цианамид кальцийси билан кремне-фтор натрийси аралашмаси, шунингдек хлорат магнийси билан цианамид кальцийси аралашмасидан тайёрланадиган дори ишлатилишидан салгина аввал колхоз, совхоз агрономлари ва химизаторлари раҳбарлигида ҳозирланади. Бунда Ўзбекистон қишлоқ хўжалик министрлигининг 1959 йилда тасдиқлаган қўлланмасига амал қилиш лозим.

Дори сепиш муддатларини тўғри белгилаш ғўза баргларини тўкиш ишини сифатли ўтказишда ҳал қилувчи шартдир. Бунда ғўзанинг ривожланиш даражаси, ҳосил шохларининг сони ва етилмаган кўсакларнинг миқдорини ҳисобга олиш талаб қилинади.

Тажриба шуни кўрсатадики, ғўза баргини ҳаддан ташқари эрта муддатларда тўкиш ҳосилнинг бир қисмини нобуд қилади. Шунингдек бу тадбир анча кечиктирилиб юборилган тақдирда ҳам ишнинг натижаси яхши бўлмайди, қуриб қолган барглар етарли тўкилмайди.

Ҳосилга мутлақо зарар етказмаслик учун ҳар туп ғўзада 14 тагача ҳосил шохи бўлиб бир-икки кўсаги очилган, шунингдек 15 ва ундан ортиқ ҳосил шохи бўлиб, 2-3 кўсаги очилган далалардагина ғўза баргини тўкиш ишларини бошлаш керак.

Ғўза баргларини тўкишда шунга эришиш керакки, натижада чанглаш ва пуркаш ишлари ҳамма ерда 20-25 сентябрдан кечикмай тамомланадиган бўлсин. Шундай қилинганда сентябрнинг учинчи ўн кунлигида пахта териш машиналарини тўла ишга тушириб юбориш мумкин бўлади.

Кўп колхоз ва совхозларда пахтаси машинада териладиган участкалар чигит экилмасдан аввал ёки экишдан кейин ажратиб қўйилган. Ғўза парваришида агротехника қоидаларининг бузилганлиги туфайли эндиликда бу участкаларнинг айримларида пахта териш машиналарининг нормал ишлаши мумкин бўлмай қолди. Шунинг учун ҳамма карталарни бирма-бир кўздан кечириб, пахтасини машинада териш мумкин бўлмаган ерларни ғўзаси нормал ривожланган, яхши ишлов берилган карталар билан алмаштириш зарур. Шунингдек пахтаси машинада териладиган барча карталар бегона ўтдан тозаланиб машинанинг ишлаши учун қулай шароитлар вужудга келтирилиши лозим.

Участкалар текшириб чиқилган ва янгилари танланган вақтда бу ерларда ғўза баргларини тўкишнинг табақалаштирилган тадбирлари белгилансин. Қайси карталарга қанча миқдорда сув бериш ва бу ишни тугаллаш муддатлари аниқлаб чиқилсин. Шуни унутмаслик керакки, суғориш тамом бўлгандан кейин дарҳол ўқариқларни текислашга киришилади. Машина терими бошланишига 2-3 кун қолганида эса карта четларида 5-5,5 метр кенгликда трактор қайтадиган жойлар ҳозирланади. Бу тадбир амалга оширилганида карта четларидаги ғўзалардан баъзиларини юлиб олишга тўғри келади. Бундай ғўзадаги очилган пахталар асло нобуд қилинмай териб олиниши керак. Машина теримининг муваффақиятли ўтиши учун кўприклар, йўллар, ғилдираклари ораси 2440 миллиметр бўлган пахта териш машиналарининг бемалол юра олиши учун мослаб ремонт қилиниши, текисланиши лозим. Далалар теримга беками-кўст тайёрлангандан кейингина бу участкалар механик-ҳайдовчиларга акт билан топширилади.

Яқин кунлар ичида заҳарли моддаларни аэродромларга ташиб чиқариш, ҳар бир колхоз ва совхозда бу моддаларни ишлатишга тайёрлайдиган ишчи кучларини етарли миқдорда ажратиш, сигналчилар ва қоровуллар белгилаш ишларини ҳал қилиб қўйилиши лозим. Ғўза баргини тўкишда қатнашадиган барча кишилар ишда хавфсизликни таъминлайдиган чора ва тадбирлар билан атрофлича таниш бўлишлари шарт. Шундагина машинада пахта териш ишини муваффақиятли ўтказиш мумкин бўлади.

А. КОЛГИНА,
область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бош агрономи.

Бизнинг календарь

Гражданлар урушининг қаҳрамони

Елкасига бурка ташлаб, чеккасига эса мўйна папахни қўндирган, қотмадан келган хушмўйлов отлиқ яланғоч қилични боши устида ўйнатиб тўда олдида олға қараб кетмоқда. Гражданлар урушининг қаҳрамони Василий Иванович Чапаевга бағишлаб чиқарилган кинофильм ва у тасвирланган кар-

тиналарда жасур саркарда шундай ифодаланган.

Чапаев 1887 йилда Қозон губерниясида камбағал деҳқон оиласида туғилади. Бўлажак қаҳрамоннинг болалик ва ёшлик йиллари қийинчилик билан ўтган. У, савдогар қўлида дастёр, қовоқхонада пол ювувчи бўлиб ишлайди қишлоқма-қишлоқ кезиб дурадгорлик ҳам қилади.

Чор армияси сафига чақирилган Чапаев биринчи жаҳон уруши фронтларида қаҳрамонларча курашиб, тўртта Георгиев крести билан тақдирланади.

Ҳаётни диққат билан кузатувчи, атрофдаги воқеаларни чуқур мулоҳаза қилувчи ва одатдан ташқари серҳаракат бўлган Чапаев кўз олдида содир бўлаётган ҳодисаларга бефарқ қарай олмайди. Большевик агитаторларнинг тушунтиришлари уни ўз ҳаёти тўғрисида жиддий ўйлашга мажбур қилади. Шундай қилиб, Чапаев 1917 йил сентябрда Коммунистик партия сафига ўтади.

Қизил командир В. И. Чапаевнинг жанговар фаолияти Улуғ Октябрь социалистик революцияси кунларида бошланади. Маҳаллий партия ташкилоти томонидан Николаевск шаҳрида (ҳозирги Пугачев) турган 138-пиёдалар польгига юборилган Чапаев жангчилар орасида тезда обрў қозониб, Пугачев бригадасининг командири қилиб сайланади. 1918 йил сентябрь ойида Чапаев бригадаси Самара «ҳукумати»нинг оқгвардиячи-эсерлардан иборат контрреволюцион армиясига катта зарба беради.

1918 йил ноябрда Чапаев бош штаб академиясига ўқишга юборилади. Аммо орадан 3 ой ўтмай уни ўз илтимоси билан фронтга чақириб оладилар.

1919 йил баҳор ва ёз ойларида Шарқий фронт дунёда биринчи ишчи-деҳқон давлатининг асосий фронти бўлиб қолади. Бу фронтга Коммунистик партия ва В. И. Ленин жуда катта аҳамият берган эдилар. Партия томонидан бу ерга юборилган М. В. Фрунзе Қизил Армиянинг энг яхши жанговар қисмларидан қарши ҳужум учун зарбдор группа ташкил қилади. Ана шу группа составига Чапаев командир қилиб тайинланган 25-ўқчилар дивизияси ҳам киритилади.

Июнь ойлари бошида колчакчилар мустаҳкамланиб олган Оқ дарё бўйи, Уфа яқинида шиддатли жанглар авж олиб кетади. Яраланган Чапаев дивизияси Уфани штурм қилишга бошлайди. Оқлар жон-жаҳдилари билан қаршилик кўрсатишларига қарамай, Чапаев дивизияси 9 июнда шаҳарни озод қилади. Бу ажойиб ғалаба учун В. И. Чапаев Қизил Байроқ ордени билан мукофотланади.

1919 йил ёзида дивизия яна Жанубий Урал фронти участкасига юборилганида оқ казаклардан Уральскни озод қилади ва чўлга қараб чекинган душманни таъқиб қилишда давом этади. 5 сентябрь куни кечаси оқ казакларнинг отлиқ аскарлари дивизиянинг штаби ва мактаби жойлашган Лбишченскка ёриб кирадилар. Қаҳрамон чапаевчилар бу кучлар тенг бўлмаган жангда сўнгги ўқ қолгунча курашишади. Охири жангчилар яраланган Чапаевни дарё бўйига олиб борадилар. Чапаев ўзини сувга отади, аммо дарёнинг ўртасига борганида душман ўқи уни ҳалок қилади.

Шундан бери орадан 40 йил ўтди. Аммо халқимиз бу афсонавий қаҳрамон хотирасини қалбида муқаддас сақлаб келмоқда.

ПРАКТИКАГА ЖЎНАБ КЕТДИЛАР

В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университети филология факультетининг журналистика бўлими (IV курс) студентларидан 35 киши ишлаб чиқариш практикасига жўнаб кетди. Улар группаларга бўлиниб, Хоразм, Бухоро, Андижон, Фарғона, Самарқанд областлари газеталари ва шаҳар газеталари редакцияларида бир ой давомида практикада бўладилар. Бўлажак журналистлар практика давомида газетани чиқариш билан боғлиқ бўлган барча процесслар билан амалда танишиб чиқадилар.

Т. МИРХОДИЕВ,
Р. ТУРСУНОВ.

ОБЛАСТЬ ТЕАТРИ АРТИСТЛАРИ ҚОЗОҒИСТОН ШАҲАРЛАРИДА

Янгийўл шаҳридаги М. Уйғур номли Тошкент область музикали драма театри коллективи Туркистон шаҳри меҳнаткашларига «Лайли ва Мажнун», Ҳ. Ҳакимзоданинг «Майсаранинг иши», Б. Халиловнинг «Раис ўйланармиш» пьесаларини кўрсатдилар. Бу спектаклларни шаҳар аҳолиси зўр қизиқиш билан томоша қилди.

Театрнинг ижодий коллективи Жанубий Қозоғистон бўйлаб бўлган гастролида Сайрам, Чимкент, Қорабулоқ, Қорамурт, Оқсув каби шаҳарлар ва бир неча колхозларда 22 тадан ортиқ спектакль ва катта программада бир неча концертлар кўрсатдилар. Қардош республика меҳнаткашлари Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Абдуллажон Охунов, артистлардан Офтобхон Ғаниева, Ёқубжон Усаров, Малика Мусаева ва Тоштемир Назаров ўртоқларнинг актерлик санъатига яхши баҳо бердилар.

К. АБДУХОЛИҚОВ.

«ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА» газетасида

Газетанинг биринчи бетида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида СССР Қуролли Кучлари ҳарбий академияларини тамомлаб чиққанларни қабул қилинганлиги тўғрисида ва механик-ҳайдовчиларнинг биринчи республика съезди қатнашчиларининг пахта териш машиналарининг ҳамма механик-ҳайдовчиларига, бригадалар, колхозлар, совхозларнинг раҳбарларига, қишлоқ хўжалик мутахассисларига, барча пахтакорларга қарата қабул қилган мактуби эълон қилинган.

Иккинчи бетда агроном маслаҳати рубрикаси остида ўртоқ А. Колгинанинг ғўза баргини қандай тўкиш кераклиги тўғрисида мақоласи босилган.

Учинчи бетда И. Иброҳимов ва С. Саидовларнинг «Катта ҳисоб билан...» сарлавҳали фельетони босилган. Бундан ташқари шу бетнинг ўзида чет эл хабарлари ҳам бор.

Газетанинг тўртинчи бетида бешинчи антарктик экспедиция ҳақида ҳисобот ва область ҳаётидан олинган хилма-хил хабарларни ўқийсиз.

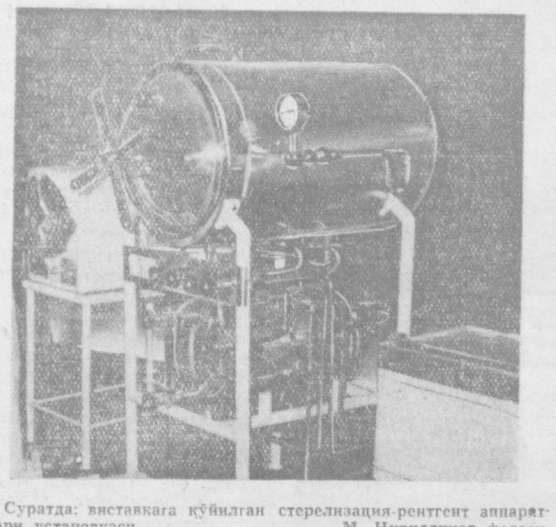

Суратда: виставкага қўйилган стерелизация-рентгент аппаратлари установкаси.
М. Нуриддинов фотоси.

Қардошларимизнинг медицина техникаси ва препаратлари виставкаси

Тошкентдаги Охунбобоев номли республика медицина билим юртида Чехословакия соғлиқни сақлаш техникаси ва препаратлари виставкаси очилди. Виставкани машина ва ҳар хил асбоб-ускуналарни экспорт қилувчи Чехословакия бирлашмаси ташкил этган. Бу ерга иккинчи жаҳон урушидан кейин вужудга келган Хирана тресги буюмлари қўйилган. Трестга бирлашган заводлар тиш даволаш аппаратлари, юқори қувватли 4 вентилли рентген аппаратлари, хирургия асбоблари ва лаборатория анжомлари тайёрлайдилар.

Виставканинг биринчи бўлимида тиш даволаш аппаратларидан «Хирана-518-Хиромат» гарнитури диққатингизни тортади. Унинг конструкцияси бемор учун даволанишни енгил ўтказиш имконини беради ва врач ишини енгиллаштиради. Врачга зарур аппаратларнинг ҳаммаси автоматик равишда олдинга ёки орқага сурилади. Гарнитурнинг яна бир яхши хусусияти шундаки, тиш арралайдиган машинанинг айланишини тезлаштириш ёки секинлаштириш учун алоҳида двигатель қўйилган. Бу эса тишни оғриқсиз арралаш имконини беради. Виставкага ҳозирги замон тиш даволаш амбулаторияларн учун зарур бўлган электркреслолардан ҳам нусхалар қўйилган.

Иккинчи бўлимда рентген аппаратлари намойиш қилинган. Улар орасида 76 киловатт қувватга эга бўлган «Клиникс» ва 120 киловатт қувватга эга бўлган «Дурамета» маркасидаги аппаратлар диққатга сазовордир.

Сўнгги йилларда топилган янги препаратлар учинчи бўлимга қўйилган. Хуллас, виставка экспонатлари Чехословакия Халқ Республикасига айланганидан сўнг медицина саноатининг қисқа вақт ичида эришган ютуқлари ҳақида ва мамлакатда меҳнаткашлар соғлиғини сақлаш ҳақида катта ғамхўрлик қилинаётгани тўғрисида қизиқарли маълумотларни беради.

— Биз, — дейди виставка директори Ольдрих Стрельетонский, — Совет Иттифоқида мамлакатимиз медицина техникаси ва препаратлари виставкасини Москва, Ленинград ва Киевдан кейин тўртинчи марта Тошкентда ташкил қилдик. Юқоридаги учта шаҳарда совет кишилари медицинага алоқадор бўлган мутахассислар виставкамиз экспонатларига катта қизиқиш билан қарадилар. Тошкентдаги виставкамиз пахтакорлар ўлкаси меҳнаткашлари ва мутахассислари учун ҳам қизиқарли бўлади, деган умиддамиз.

З. АХТЯМОВА.

БИР СМЕНАДА 35 МИНГ ДОНА ҒИШТ

Бекобод районида қурилаётган янги ғишт заводининг биринчи навбати муддатидан олдин ишга туширилди. Заводда маҳсулот ишлаб чиқариш процессининг ҳаммаси механизациялаштирилган. Бу эса ғишт ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини яхшилашга олиб келмоқда.

Илғор коллективлар ҳар бир сменада 35 минг донагача етказиб ғишт пишириб чиқармоқдалар.

Механизациялаштирилган бу ғишт заводининг биринчи навбати йилига 28 миллиондан ортиқ ғишт ишлаб чиқариш қувватига эга.

А. АБДУРАИМОВ.

Осиё ва Африка мамлакатлари кооператорларининг семинари

Осиё ва Африка мамлакатлари кооператорларининг Тошкентда бўлаётган семинари қатнашчилари 4 сентябрда Ўзбекистон матлубот кооперациясининг фаолияти билан танишишга киришдилар. Бу темада Ўзбекбирлашув правлениесининг раиси Ҳ. Ю. Юнусов суҳбат ўтказди.

Ўзбекистонда кооператив шохобчалари нимадан иборат? Ўртоқ Ҳ. Ю. Юнусов чет эллик меҳмонларни қизиқтираётган ана шу саволга жавобан қуйидаги рақамларни келтиради: республика матлубот кооперациясининг бир ярим мингга яқин улгуржи ва мол тақсимловчи омборлари, ўн мингдан кўпроқ магазин, дўкон ва палаткалари, 2300 ресторан, ошхона ва чойхонаси. 230 дан кўпроқ конвойхонаси бор. Янги савдо корхоналари қуриш учун ҳар йили жуда кўп маблағ сарфланмоқда. Кейинги беш йил ичидагина шу мақсадда 664 миллион сўм сарфланди.

Семинар қатнашчилари суҳбат давомида кўп саволлар берадилар. Ҳ. Ю. Юнусов уларнинг саволларига жавоб қайтариб, матлубот кооперациясининг ишлаб чиқариш кооперативлари — колхозлар билан ўзаро муносабатлари тўғрисида батафсил гапиради.

Семинар қатнашчилари тушдан кейин Тошкентдаги кооператив савдоси корхоналарини кўздан кечирдилар.

Кечқурун семинар қатнашчилари учун «Хўжайли кооператорлари», «Заркент матлубот жамияти» номли ҳужжатли фильмлар ва «Ўзбекистон матлубот кооперациясининг чорвачилик, паррандачилик ва ҳайвонатчилик хўжалиги» киножурнали кўрсатилди. (ЎзТАГ).

Тошкентдаги Максим Горький номли 90-мактабнинг ўқувчилари танаффус вақтларида турли спорт ўйинлари билан шуғулланиб, ўз маҳоратларини оширадилар. Суратда: волейбол майдончасида.
В. Надеждин фотоси.

Телевизор экранида

5 СЕНТЯБРДА

19.00. Болалар учун эшиттириш. «Жоҳил типратикон» ва «Қизил гул» деган мультипликацион фильмлар.

19.20. «СССРнинг кимё саноати ҳақида ҳикоялар» циклидан «Ипак ип ҳақида ҳикоя» деган эшиттириш.

19.40. Сўнгги ахборот.

20.00. «Ёшлик бошланган чоғда» деган киноповесть.

21.35. Пахта далаларининг меҳнаткашлари учун концерт.

ОБ-ҲАВО МАЪЛУМОТИ

Кеча Тошкентда ва Тошкент областида ҳаво очиқ бўлди. Кундуз соат 3 да Тошкентда 35, областда эса 33—36 даража иссиқ бўлди.

Бугун Тошкентда ва Тошкент областида ҳаво очиқ бўлиши кутилади. Тошкентда 33—35, областда эса 33—38 даража иссиқ бўлади.

ПАРЛАМЕНТЛАРАРО ИТТИФОҚ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

ВАРШАВА, 3 сентябрь. (ТАСС). Польша матбуот агентлигининг билдиришича, 2 сентябрда Варшавада парламентлараро иттифоқ кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда Польша делегацияси томонидан Франция, СССР, Буюк Британия ва Америка Қўшма Штатлари делегациялари билан биргаликда 1 сентябрда тақдим этилган резолюция лойиҳасини парламентлараро иттифоқнинг 48-конференцияси мажлисига киритиш ҳақида якдиллик билан қарор қабул қилинди.

Резолюцияда, жумладан, президент Эйзенхауэр билан Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг бир-бирларига визит билан боришлари ва музокаралар олиб боришлари фақат Совет Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги муносабатларнинг яхшиланишига ёрдам бериб қолмай, шу билан бирга халқаро кескинликни юмшатиш, совуқ урушни тўхтатиш, қуролсизланиш тўғрисида битим тузиш ҳамда бутун дунёда мустаҳкам тинчликни сақлаш йўлида муҳим омил бўлишига ҳам умид билдирилган.

КОБИЛДА СОВЕТ ВА ХИТОЙ АРТИСТЛАРИНИНГ КОНЦЕРТЛАРИ

КОБИЛ, 3 сентябрь. (ТАСС). Совет ва хитой артистлари кеча Кобил университети студентлари ва профессор-ўқитувчилар состави олдида концерт бердилар.

Концерт зўр муваффақият билан ўтди. Томошабинлар совет артистларининг бир қанча номерларини такрорлашни талаб қилдилар.

Концерт томом бўлгандан кейин томошабинлар артистларни овация билан кутиб олдилар. Кобил университети студентлари ва ўқитувчилари номидан совет ва хитой артистларига гуллар тақдим қилинди.

«ИНСОН ТАҚДИРИ» СТОКГОЛЬМ ЭКРАНЛАРИДА

СТОКГОЛЬМ, 3 сентябрь. (ТАСС). Стокгольмда Швеция киноарбоблари бирлашмаси томонидан ташкил қилинган халқаро фильмлар ҳафталиги тамом бўлди. Охирги кунда Москвада бўлиб ўтган халқаро кинофестивалида олий мукофот билан тақдирланган «Инсон тақдири» номли совет кинофильми кўрсатилди. Фильм томошабинлар томонидан қизғин кутиб олинди.

КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАР ТАРИХИГА БАҒИШЛАНГАН ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ

БУХАРЕСТ, 3 сентябрь. (ТАСС). Бу ерда марксизм-ленинизм институтлари, Коммунистик партиялар тарихи институтлари ва комиссиялари вакилларининг бешинчи халқаро конференцияси ўз ишини тамомлади.

Конференциянинг ишида Албания, Австрия, Англия, Бельгия, Болгария, Венгрия, Вьетнам Демократик Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Дания, Ҳиндистон, Индонезия, Италия, Канада, Хитой Халқ Республикаси, Корея Халқ Демократик Республикаси, Мўғулистон Халқ Республикаси, Норвегия, Польша, Румыния, Совет Иттифоқи, Швеция, Франция, Германия Федератив Республикаси, Чехословакия ва Чили коммунистик ва ишчи партияларининг вакиллари, шунингдек «Тинчлик ва социализм проблемалари» журналининг вакили қатнашди.

Конференция қатнашчилари халқаро ишчи ва коммунистик ҳаракат тарихи дарслиги лойиҳаси комиссиясининг, партия ҳужжатларини эълон қилиш методологияси комиссиясининг ҳамда кутубхоналар ва архивлар ташкил этиш, илмий тадқиқотларга доир ҳужжатларни бир-бирларига юбориб туриш ва тарихий журналлар нашр этиш ишида институтларнинг ҳамкорлиги комиссиясининг тавсияларини маъқулладилар.

Конференция партия тарихи институтлари ва комиссияларининг вазифалари ҳақида резолюция қабул қилди. Резолюцияда, жумладан, коммунистик ва ишчи партиялар тарихи, халқаро ишчи ва коммунистик ҳаракат тарихининг турли проблемаларини илмий жиҳатдан ишлаб чиқишда турли мамлакатлар партиялари тарихчиларининг мустаҳкамланиб бораётган ҳамкорлиги қайд қилиб ўтилади.

Резолюцияда айтиладики, марксизм-ленинизм институтлари, коммунистик ва ишчи партиялар тарихи институтлари ва комиссиялари ўзларининг фаолиятида социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари вакилларининг 1957 йил ноябрида Москвада бўлиб ўтган кенгаши ҳужжатларига, КПСС XX ва XXI съездлари қарорларига, ўзларининг коммунистик ва ишчи партиялари съездлари қарорларига амал қилиб иш кўрадилар.

Конференция марксизм-ленинизм институтлари ҳамда коммунистик ва ишчи партиялар тарихи институтлари ва комиссиялари вакилларининг олтинчи халқаро конференциясини 1961 йил июль-август ойларида чақириш фойдали деб ҳисоблайди.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг бўладиган олтинчи Пленуми

БЕРЛИН, 3 сентябрь. (ТАСС). АДН агентлиги билдиради: Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси сентябрь ойида Марказий Комитетнинг қуйидаги кун тартиби билан VI Пленумини ўтказишга қарор қилди.

1. Сиёсий бюронинг доклади. Докладчи — ўртоқ Алоиз Писник.

2. Германия Демократик Республикаси халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959—1965 йилларга мўлжалланган етти йиллик плани тўғрисида қонун лойиҳаси. Докладчи — ўртоқ Вальтер Ульбрихт.

АМЕРИКА АДМИРАЛИНИНГ БАЁНОТИ

НЬЮ-ЙОРК, 3 сентябрь. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентлигининг мухбири Америка Қўшма Штатларининг Тинч океандаги қуролли кучларининг қўмондони адмирал Фелтнинг Лаосдаги аҳвол муносабати билан берган баёнотини Гонолулудан хабар қилади.

Фелт шуни таъкидлаб ўтганки, кейинги вақтларда Лаосга юборилган америка материаллари — отиш қуроллари ҳамда енгил ҳарбий анжомлар мавжуд материалларга қўшимчадир, холос.

Биз деди Фелт, Тинч океанининг ғарбий қисмидаги ва Осиёнинг шарқи-жанубий қисмидаги ҳар қандай районлардаги ишларга «Аралашиш ва уларга ёрдам беришга» ҳамиша қодирмиз. Фелт яна шуни уқтириб ўтдики, Тинч океанининг бутун ғарбий қисмида — Кореядан Формоза бўғози ва Лаос районигача бўлган бутун ғарбий қисмида «етарли даражада» америка ҳарбий денгиз кучлари жойлаштирилгандир.

Еттинчи флот, деди адмирал, ана шу райондаги денгиз пиёда аскарларининг ҳар қандай ҳаракатларига ҳаводан мадад бериб тура олади.

Болгария Халқ Республикаси, Суратда: Софиядаги «9-сентябрь» майдони.
Болгария телеграф агентлиги нинг фотоси.

ПРЕЗИДЕНТ ЭЙЗЕНҲАУЭРНИНГ ФРАНЦИЯДА БЎЛИШИ

ПАРИЖ, 3 сентябрь. (ТАСС). Бугун АҚШ президенти Д. Эйзенхауэр НАТО штаб-квартираси вақтинча жойлашган Шайо саройига борди. Эйзенхауэр Шимолий Атлантик Иттифоқи кенгашининг мажлисини очди, бу мажлисда Франция, Бельгия, Голландия, Италия, Греция ва Туркия ташқи ишлар министрлари, шунингдек НАТО аъзолари бўлган бошқа мамлакатларнинг доимий вакиллари қатнашдилар.

Президент Эйзенхауэр қисқа нутқ сўзлаб, бу нутқида Атлантик Иттифоқига ўз ишончини билдирди. Бу иттифоқнинг мақсади, унинг фикрича, гўё урушнинг олдини олишдан иборатдир.

Редактор ўринбосари:
М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/IX да **Травиата**, 6/IX да кундуз **Севилья сартароши**, кечқурун **Демон**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — ёзги бинода: 5/IX да **Олтин кўл**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРНИНГ ЁЗГИ БИНОСИДА — 6, 7/IX да кеч соат 9 да **Катта концерт**. Билетлар сотилмоқда.

«РОДИНА» — эрталаб соат 11 ва кундуз 1 да кенг экранли фильм **Партизан учқуни**, кундуз ва кечқурун **Мерос бойлик**, кеч соат 9 да кенг экранли фильм **Сампо**.

«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ВАТАН», «УДАРНИК» — **Мерос бойлик**.

«ОКТЯБРЬ» — **Насриддин Бухорода** (ўзбек тилида).

НАВОИЙ номли қишки (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (ёзги) — **Узоқ тоғларда**.

«9 МАЙ» — **ЧП (Фавқулодда ҳодиса)** — 1-серия, ўзбек тилида.

«ИСКРА» — кеч соат 8 гача **Шафқатсизлик**, кеч 8-35 минут ва 10-25 минутда **Эҳтирослар кўрфази**.

«ФЕСТИВАЛЬ» — **Шафқатсизлик**.

КАФАНОВ номли — **Юрак хотираси**.

«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» — кундуз ва кечқурун **Мерос бойлик**, кундуз соат 2, 4 ва кеч 8 да **Эҳтирослар кўрфази**.

ПУШКИН номли — кеч соат 8-40 минутда **Эҳтирослар кўрфази**, кеч 10-20 минутда **Мерос бойлик**.

СТЕПАН РАЗИН номли — кеч соат 8-10 минутда **Севги нури**, кеч 9 яримда **Шафқатсизлик**.

ТЕЛЬМАН номли — кеч соат 8 яримда **Шафқатсизлик**, кеч 10 да **Узоқ тоғларда**.

КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ЎЗБЕКИСТОН КОНТОРАСИ

киноустановка экранларига

янги киноповестлар чиқарди

РЎПАРАДАГИ УЙ

Сценарий автори — **Сергей Воронин**.

Постановкачи режиссёр — **Аян Шахмалиева**.

Оператор — **В. Чулков**.

Ролларда:
Г. Дунаева, Л. Касьянова, Г. Селянин, С. Крилов, Ж. Унанян, А. Орлов, О. Аверичевалар қатнашади.

Фильмни «Ленфильм» киностудияси 1958 йилда ишлаган.

ТУНГИ МЕҲМОН

Сценарий автори — **Юрий Нагибин**.

Постановкачи — **Владимир Шредель**.

Оператор — **В. Бурикин**.

Ролларда:
И. Смокутновский, Г. Жженов, Н. Елизаров, А. Панова, Л. Соколова, В. Пугачёва, М. Глузский, И. Ефимов, Таня Хабло, Юра Лепешкинлар қатнашади.

Фильмни «Ленфильм» киностудияси 1958 йилда ишлаган.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТР

(Ҳамза номли театрнинг ёзги биносида)
5 сентябрда

катта концерт

Концертда: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Фароғат Раҳматова, Абдуғофур Абдураҳмонов**, Ўзбекистон халқ ҳофизи **Ҳожиакбар Аҳмедов**, VI Жаҳон фестивали лауреатлари, **Ҳасан Султонов, Отажон Ражабов, Мунаввар Давлатова**, солистлардан **Адиба Мирзаева, Ҳадияхон Юсупова, Сорахон Шукурова, Тамат Зиёхонова, Улфат Раҳмонқулова, Суръат Пўлатов** ва бошқалар қатнашади.

Концерт кеч соат 9 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамияти ва Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар советининг Маданият бошқармаси.

6 сентябрда
Сталин номли паркда болгар халқининг миллий байрами — Озодлик кунига **бағишланган**

СОВЕТ-БОЛГАР ДЎСТЛИГИ КЕЧАСИ

ЎТКАЗАДИЛАР.
Кеч соат 7 да бошланади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 26 **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140 Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040.135. Саноат ва транспорт бўлими, маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 34048, 132. Секретариат — 29040, 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 09015. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б. 1872.